

mulier instituut

Jongeren Op Gezond Gewicht in beeld 2015 – 2019

Jorien Slot-Heijs
Kirsten Gutter
Vicky Dellas
Lisanne Balk
Hugo van der Poel
Dorine Collard

Met medewerking van:
Ellen de Hollander (RIVM), Aad Voermans (Aangenaam Ontwerp),
Arjen Davids en Remko van den Dool

Maart 2020

Ambitie Jongeren Op Gezond Gewicht

“Wij streven naar een samenleving waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving met aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder. Een samenleving waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is en een omgeving waarin de gezonde keuze de gemakkelijke keuze is.”

Doelstellingen periode 2015-2019

“Wij werken aan een gezonde omgeving met structureel aandacht voor gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder, waarmee we tenminste 1 miljoen kinderen en jongeren bereiken.”

“In 75 JOGG-gemeenten is een stijging te zien van het aantal kinderen en jongeren op gezond gewicht.”

Tekst: Ambitieakkoord stichting Jongeren Op Gezond Gewicht voor periode 2015-2019

Inhoudsopgave

1

1. Werkwijze JOGG

04

2. Landelijke organisatie

05

3. JOGG aanpak

17

4. Gezonde omgeving

32

5. Communicatie

42

6. Terugblik 2015-2019 en beschouwing

47

7. Bronnen

50

Doel rapportage

In deze rapportage zijn de belangrijkste ontwikkelingen, de groei van de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht en de aanpak binnen de JOGG-gemeenten in de afgelopen periode (2015-2019) in beeld gebracht om te laten zien welke resultaten zijn behaald.

2

Leeswijzer

Aan het begin van ieder hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen op grote lijnen weergegeven met daarbij de ervaren successen en aandachtspunten die benoemd zijn door (oud-) medewerkers van JOGG en JOGG-professionals die lokaal met de aanpak werken.

De belangrijkste ontwikkelingen worden in meer detail zichtbaar gemaakt in bijpassende trendlijnen met behaalde resultaten of in verhaallijnen over de ondernomen activiteiten in de periode 2015-2019.

⚠ Naar trend- of verhaallijnen vanuit 'belangrijkste ontwikkelingen'

📄 Terug naar 'belangrijkste ontwikkelingen'

⬇ Volgende pagina

⬆ Vorige pagina

☰ Terug naar inhoudsopgave

🔗 Aanvullende 'externe' informatie

3

4

5

6

7

1. Werkwijze JOGG 2015-2019

Landelijk niveau

Landelijke organisatie

- Landelijke Publiek-Private Samenwerking
- Landelijke Monitoring en Evaluatie
- (Inter)nationaal kennisdelen
- Ondersteuning van JOGG-gemeenten bij implementeren JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving

Communicatie

- Profilering en communicatie (van en over) JOGG
- Ondersteuning van JOGG-gemeenten op gebied van communicatie JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving
- Maatschappelijke en politieke agendering

Gemeentelijk niveau

JOGG aanpak

JOGG-regisseur en -beleidsmedewerker vormen de basis van het lokale JOGG-team, dat wordt verbreed naarmate meer lokale partijen zich aansluiten.

- Vijf pijlers JOGG-aanpak
 - Politiek-Bestuurlijk Draagvlak
 - Publiek-Private Samenwerking
 - Sociale Marketing (in 2018 veranderd naar Gedeeld Eigenaarschap)
 - Wetenschappelijke Begeleiding en Evaluatie (in 2015 veranderd naar Monitoring en Evaluatie)
 - Verbinding Preventie en Zorg
- Thema's
 - DrinkWater
 - Gratis Bewegen, gewoon doen!
 - Groente... zet je tanden erin! (nieuw in 2016)
 - Slaap Lekker! (nieuw in 2018)
- Ketenaanpak (nieuw in 2019)

Gezonde Omgeving

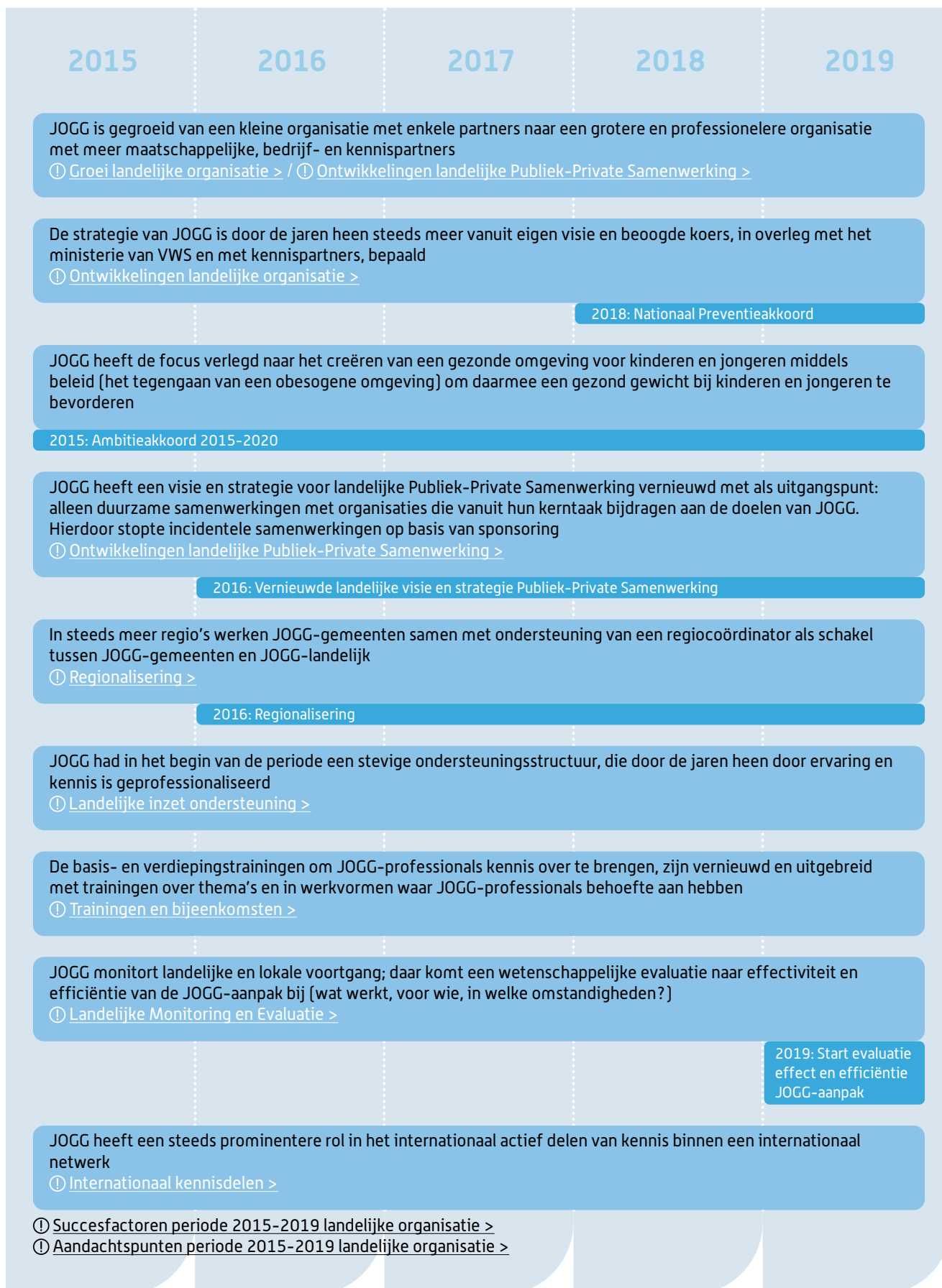
- School
- Sport
- Werk
- Vrije tijd (nieuw in 2018)
- Thuis (nieuw in 2018)
- Buurt (nieuw in 2018)
- Media (nieuw in 2018)

JOGG-pijlers staan centraal

Pijlers zijn de voorwaarden om aan de slag te gaan met projecten om de omgeving gezonder te maken (veranderd in 2019)

2. Landelijke organisatie

De belangrijkste ontwikkelingen van de landelijke organisatie in 2015-2019

Succesfactoren

periode 2015-2019 landelijke organisatie

Aandachtspunten

periode 2015-2019 landelijke organisatie

2

'De naam Jongeren Op Gezond Gewicht dekt de lading niet meer. De nadruk op gewicht werkt ons tegen in wat we binnen de gemeente willen doen.'

JOGG-gemeente

'Verbinding Preventie en Zorg is belangrijk en kan basis bieden die handig is voor Ketenaanpak. Maar we zijn intern daar nog mee bezig, hoe dat naast elkaar kan staan en hoe we elkaar kunnen helpen.'

JOGG-medewerker

Dan hebben we een initiatief ontwikkeld en geoptimaliseerd, terwijl ik er later achter kom dat veel gemeenten dat al doen, of willen doen. Dat is zonde, dan zijn we allemaal het wiel opnieuw aan het uitvinden.'

JOGG-gemeente

- Bij het verder ontwikkelen van de JOGG-aanpak werd onduidelijk waar precies aan wordt gewerkt
- Ontbreken visie op wanneer JOGG landelijk is geborgd (wanneer is JOGG klaar en hoe realiseer je dat?)
- Landelijke incidentele samenwerkingen kosten veel energie, maar leveren weinig op en dragen niet bij aan doelen van JOGG
- De vernieuwde landelijke visie op Publiek-Private Samenwerking is moeilijk om lokaal te implementeren
- In gesprek gaan met organisaties die omgeving ongezond maken is belangrijk, maar kan publiek imago schaden. Hoe geef je die samenwerkingen vorm?
- Landelijke ondersteuning loopt soms achter op de vraag vanuit JOGG-gemeenten, bijvoorbeeld een visie op lokale borging toen JOGG-gemeenten daar aan toe waren
- Sommige JOGG-gemeenten ervaren dat trainingen te veel tijd kosten, vanwege reistijd, hebben de wens om meer lokaal of regionaal te organiseren

'De themacampagnes waren heel leuk, maar je wilt een duurzame verandering tot stand brengen. Samenwerkingen aangaan met partijen doen we niet om één campagne te doen. Maar dat doe je om die omgeving structureel te verbeteren. Dat is continu het uitgangspunt. Dat moet nog heel erg in de haarvaten van onze organisaties en gemeenten komen.'

JOGG-medewerker

'We hebben hele mooie maatschappelijke partners die structureel meedenken en meedoen met onze plannen. Langdurige afspraken met private partners is lastiger. We hebben een netwerk waar we in ieder geval wel incidenteel een beroep op kunnen doen.'

JOGG-gemeente

Ontwikkelingen landelijke organisatie

2015

- JOGG ondertekent pledge Alles is Gezondheid (Nationaal Programma Preventie)
- Verschijnen Ambitieakkoord stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (2015-2020), waarin toename gezond gewicht centraal staat

2016

- JOGG verhuist binnen Den Haag naar een eigen kantoor (voorheen gevestigd in reclame- en communicatiebureau Schuttelaar & Partners)
- Paul Depla vervangt Paul Rosenmöller als voorzitter
- Wetenschappelijke Adviescommissie (WAC) samengesteld om te adviseren over landelijke en lokale monitor- en evaluatievraagstukken
- Samenwerking JOGG en NL2025 dat leidt tot NL Vitaal-bijeenkomsten

2017

2018

- Nieuw bestuursmodel ingevoerd bestaande uit een raad van toezicht en een directeur-bestuurder om de organisatiestructuur efficiënter in te richten
- Dialoogsessies en strategiesessies met professionals, partners, experts over de rol/taken meerwaarde, positionering en borging van de JOGG-aanpak (Bureau & Maes)
- Het Nationaal Preventieakkoord 'Naar een gezonder Nederland' met prominente rol voor JOGG ondertekend door JOGG

2019

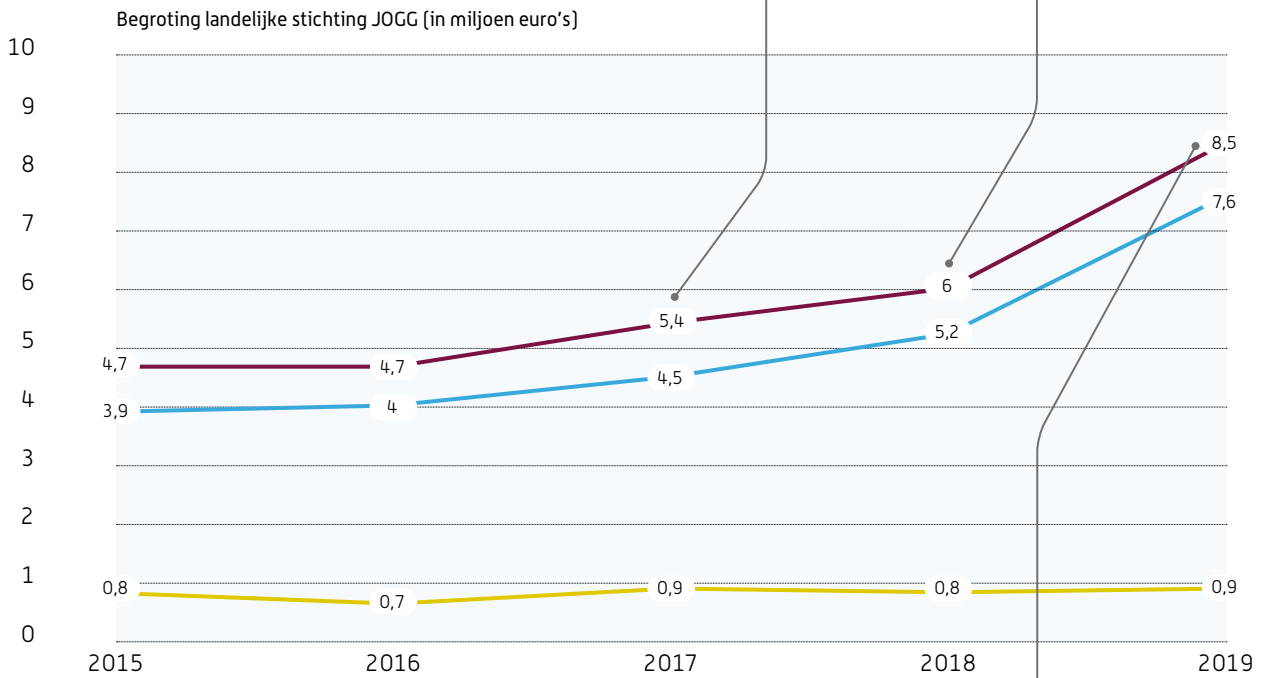
- Herformulering Ambitieakkoord JOGG (2020-2025) o.b.v. input dialoogsessies en strategiesessies waarin bevorderen van een gezonde omgeving centraal staat
- Inzet op Passende zorg voor alle kinderen in 2030 d.m.v. Ketenaanpak door coalitie van vijf organisaties (JOGG, RIVM, C4O/VU, NCJ, NJI)
- Convenant tegen kinderarmoede ondertekend
- SamenSpeelAkkoord ondertekend

Groei landelijke organisatie

In 2017 is een eenmalige
 additionele subsidie van
 100.000 euro voor het
 organiseren van landelijke en
 lokale NL Vitaal-bijeenkomsten
 verleend (in samenwerking met
 NL2025).

Additionele subsidies 2018:
 Nationaal Preventieakkoord
 (0,5 miljoen euro) en subsidie
 Ketenaanpak (0,3 miljoen euro).

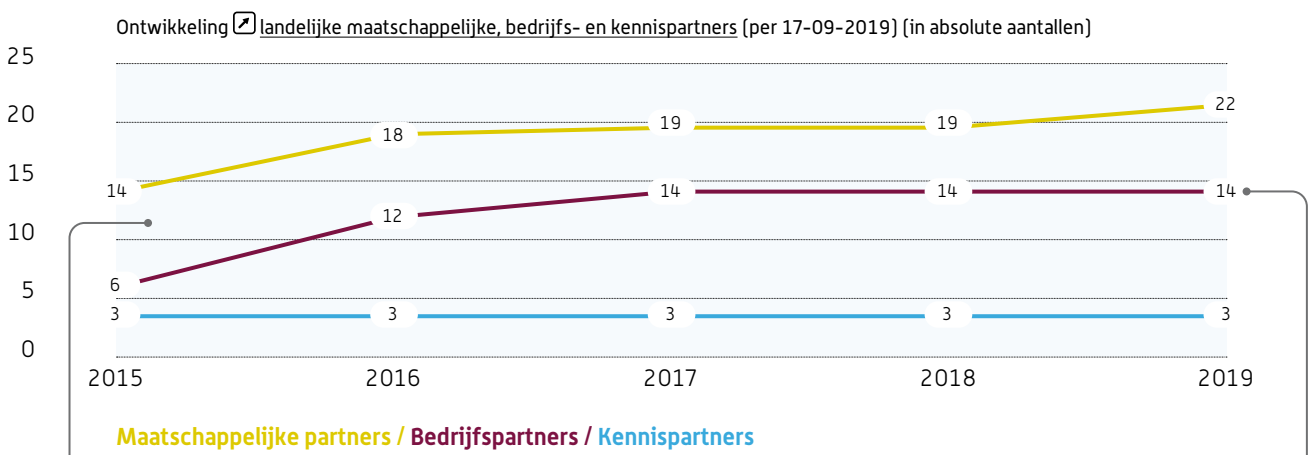
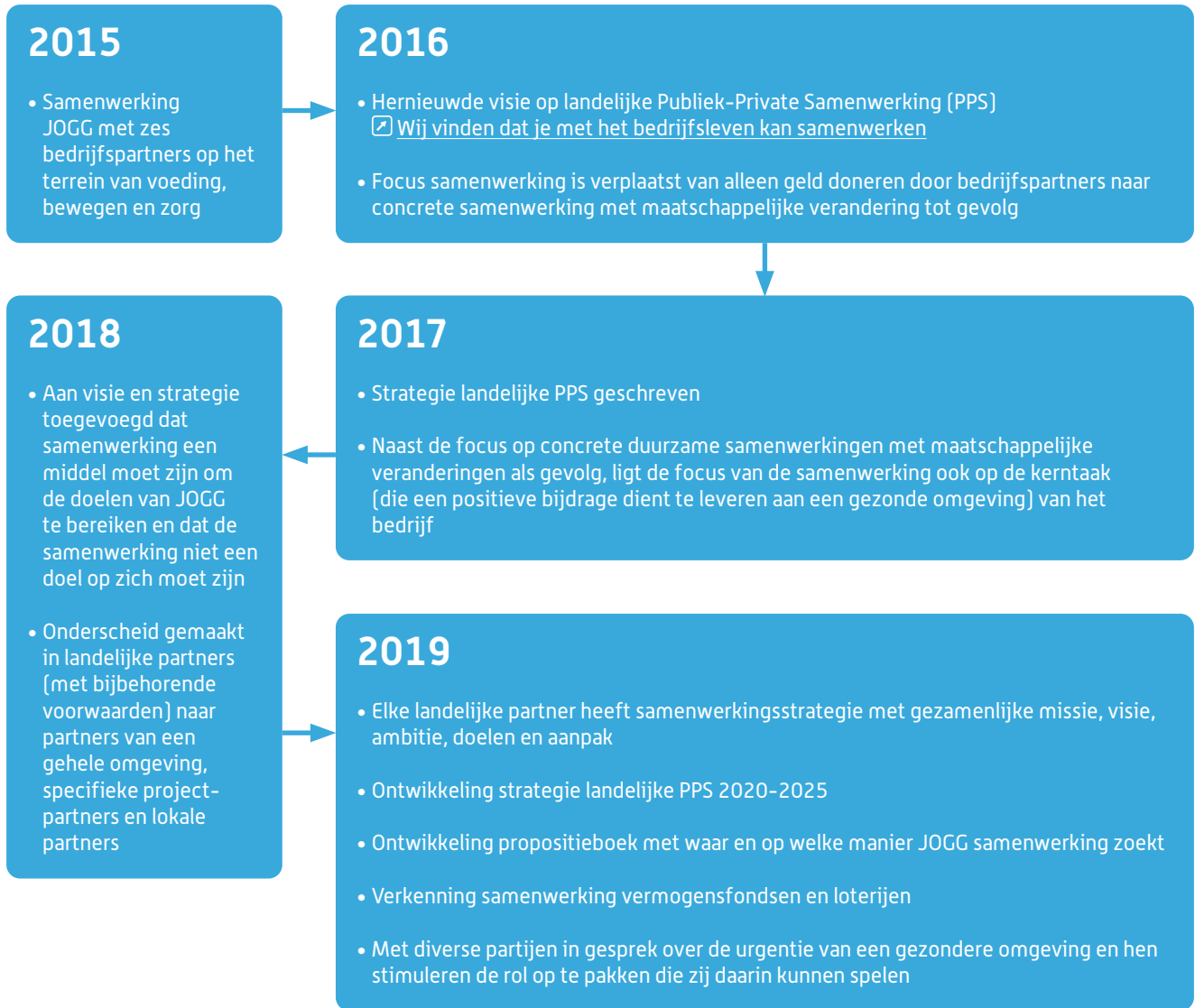

Totaal begroting Jongeren Op Gezond Gewicht
 Investering Ministerie van VWS
 Investering overig (gemeenten en partners)

Personeelsomvang
 De omvang van het personeel fluctueerde van 2015-2018 tussen 20 en 22 fte. In 2019 is de personeelsomvang flink gestegen (29,5 fte).

Additionele subsidies 2019:
 Nationaal Preventieakkoord
 (1,5 miljoen euro), Ketenaanpak
 (1,6 miljoen euro) en
 BES-eilanden (0,7 miljoen euro).

Ontwikkelingen landelijke Publiek-Private Samenwerking

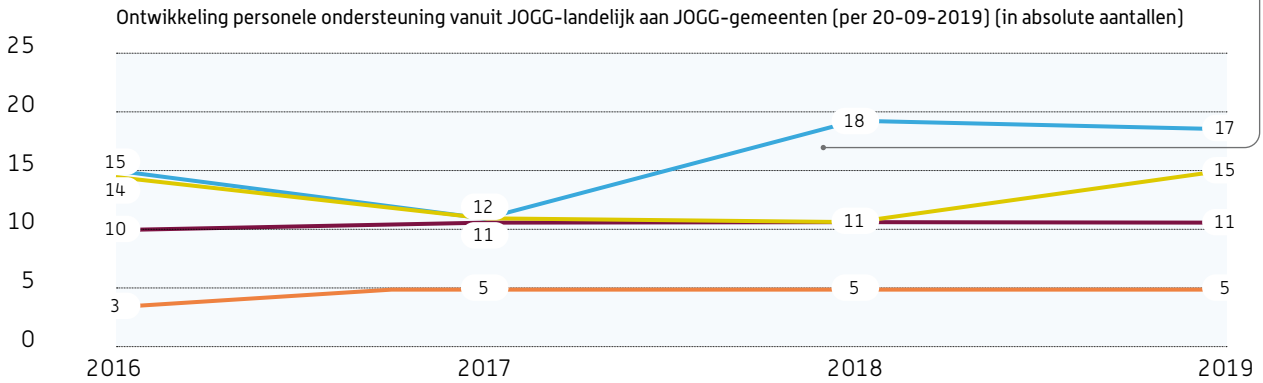

Bijna alle maatschappelijke partners zijn lid van het partnerplatform. Dit is een adviesorgaan voor JOGG, waarin de partners hun kennis en expertise delen.

Ten opzichte van 2015 een groei in samenwerkingen met landelijke maatschappelijke- en bedrijfspartners. Eén maatschappelijke en één bedrijfspartner zijn gedurende de periode 2015-2019 gestopt.

Landelijke inzet ondersteuning

Waar in 2015 experts vooral per pijler werden ingezet, zijn door de jaren heen ook experts ingezet op onderwerpen waar binnen de gemeenten behoefte aan was, zoals op het gebied van communicatie.

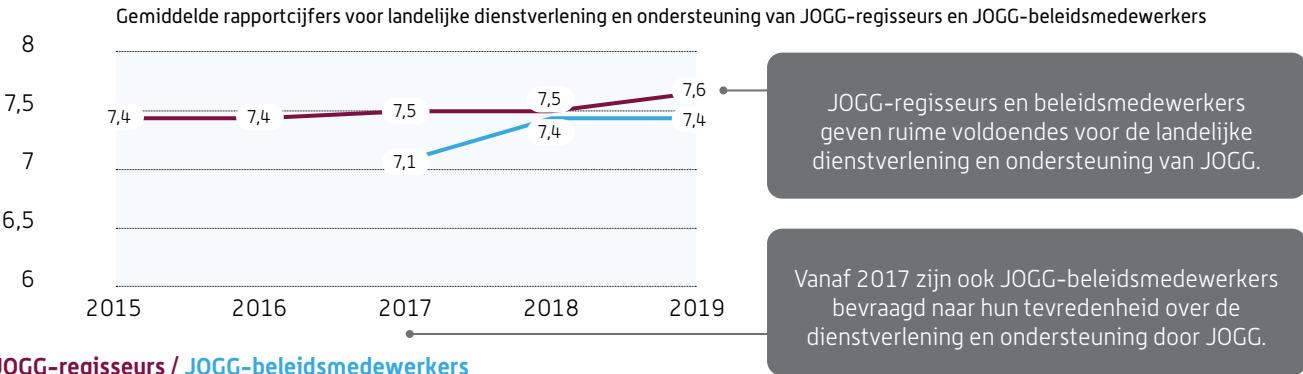

De JOGG-regiocoördinator werkt samen met een JOGG-adviseur om gemeenten in een regio te ondersteunen. De regiocoördinator is bekend met de regionale en lokale situatie.

De JOGG-adviseur is het aanspreekpunt voor lokale JOGG-teams en geeft hen structurele ondersteuning en advies.

De JOGG-coach biedt gedurende de eerste zes maanden ondersteuning aan JOGG-gemeenten. Ook wordt een JOGG-coach tijdelijk ingezet in gemeenten waar de implementatie van de JOGG-aanpak extra ondersteuning vraagt.

De JOGG-expert geeft vanuit eigen expertise advies op maat aan gemeenten.

Behouden in ondersteuning
Op de vraag in 2019 wat in het ondersteuningsaanbod sowieso moet blijven bestaan, antwoorden veel JOGG-regisseurs en beleidsmedewerkers de JOGG-adviseur, de JOGG-wiki, trainingen en ondersteuning van experts.

Tevredenheid JOGG-aanpak
In 2019 is een groot deel van de JOGG-regisseurs van mening dat de JOGG-aanpak een goede aanpak is die hen helpt om te werken aan een gezondere omgeving in hun gemeente (85%). 12 procent van de JOGG-regisseurs is hierover neutraal en 3 procent is het hier niet mee eens.

Inzet op kwaliteit ondersteuning

2017

- Om toekomstige JOGG-professionals op te leiden zodat zij met de JOGG-aanpak kunnen werken, is in samenwerking met Windesheim de Minor Gezonde Start inhoudelijk vorm gegeven
- Start klankbordgroep JOGG-regisseurs
- Inzet JOGG-coach niet alleen in startende gemeenten, maar ook in gemeenten waar extra ondersteuning is vereist

2018

- Expertbijeenkomsten over hoe de kwaliteit van de lokale JOGG-teams kan worden verbeterd
- JOGG-adviseurs worden eerder in proces betrokken om mee te denken over werving/selectie van de lokale JOGG-regisseur
- Landelijke introductietraining afgeschaft, introductie meer lokaal ingestoken met JOGG-team (JOGG-regisseur, JOGG-beleidsmedewerker en andere betrokkenen in gemeente)

2019

- Training Werken met netwerken georganiseerd voor JOGG-ondersteuners
- Ontwikkeling leerondersteuningsaanbod voor JGZ-verpleegkundigen en wijkprofessionals om hun JOGG-impact te vergroten

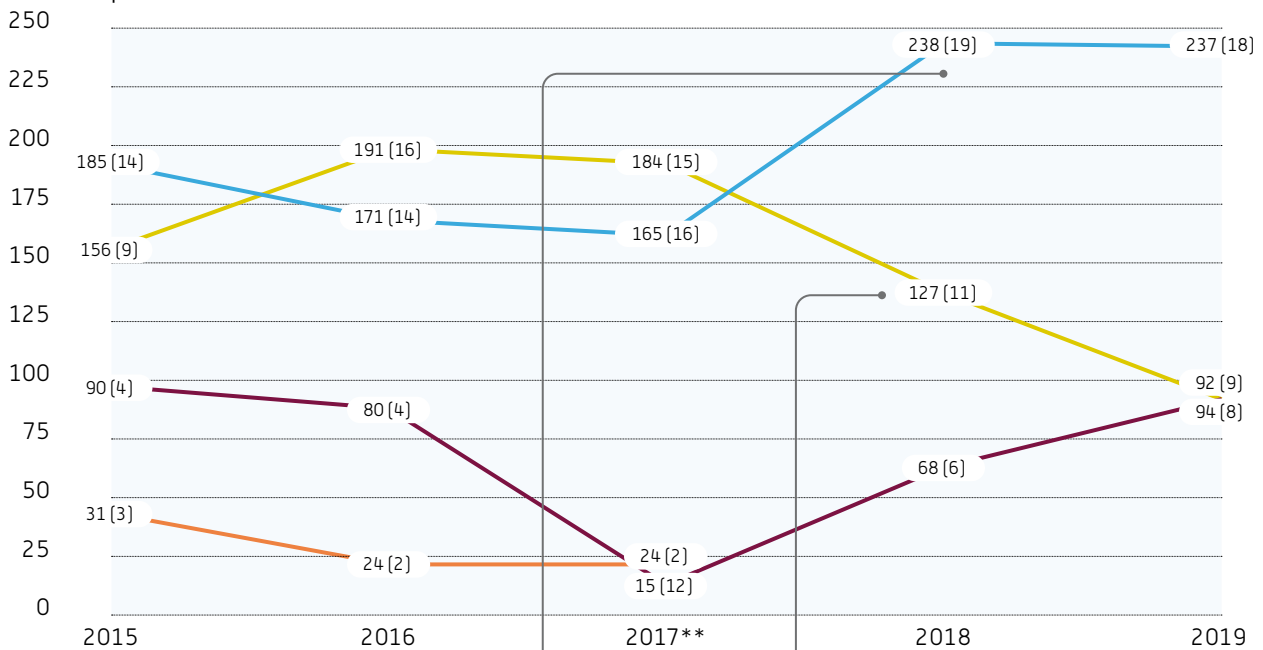

2. Landelijke organisatie

Trainingen en bijeenkomsten

Ontwikkeling van het totaal aantal deelnemers aan trainingen en bijeenkomsten (aantal trainingen/bijeenkomsten) per 12-09-2019* in absolute aantallen

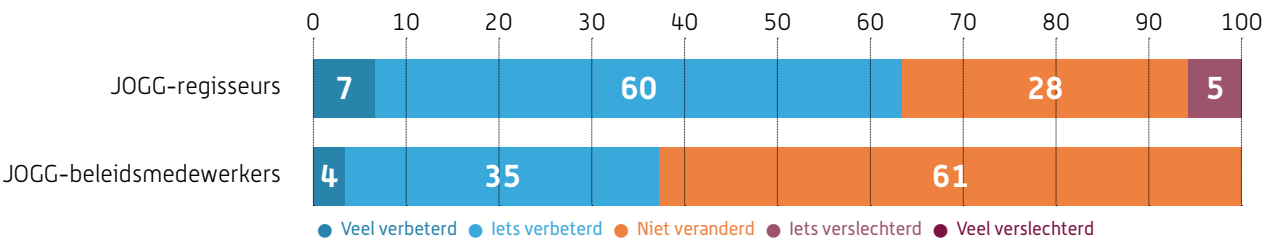
Introductietrainingen
Verdiepingstrainingen en werksessies
Basistrainingen
Regionale/provinciale bijeenkomsten

Vanaf 2017 is het aantal deelnemers aan regionale/provinciale bijeenkomsten hoger dan in de jaren ervoor.

Basistrainingen worden met name bezocht door beginnende JOGG-gemeenten. Omdat steeds meer JOGG-gemeenten verder gevorderd zijn, daalt het aantal deelnemers die de basistraining volgen.

* Inclusief de al geplande trainingen en bijeenkomsten na peildatum.
** Sinds 2017 is de basistraining afgeschaft.

Mate waarin de ondersteuning door middel van trainingen en bijeenkomsten tussen 2017 en 2019 volgens JOGG-regisseurs en beleidsmedewerkers is verbeterd of verslechterd (in procenten)

Beoordeling trainingen en bijeenkomsten

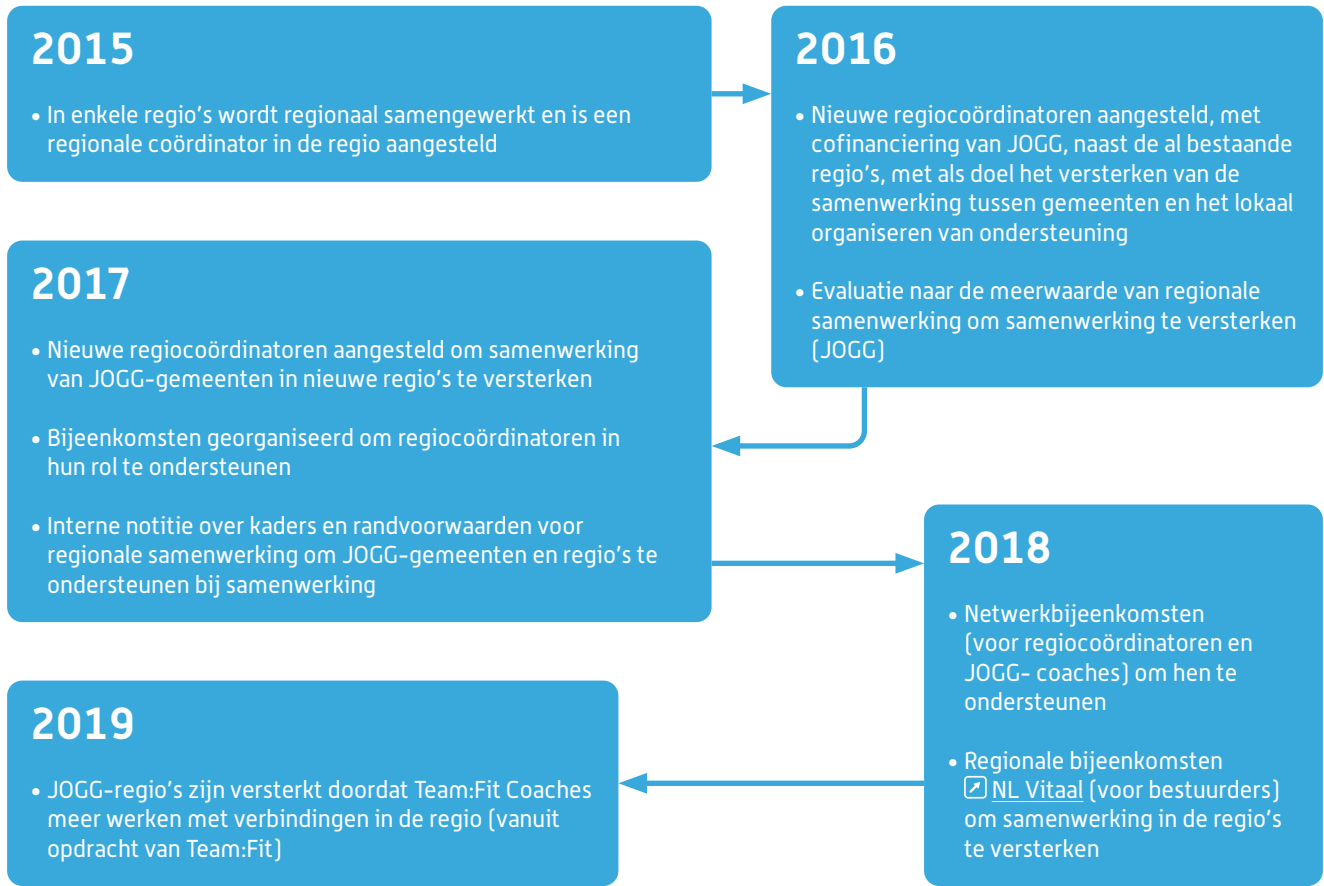
De meeste JOGG-regisseurs die bij minimaal één training of provinciale bijeenkomst aanwezig zijn geweest, vinden het aantal trainingen en provinciale bijeenkomsten goed, zowel in 2018 als 2019 (83%). Dit geldt voor de helft van de beleidsmedewerkers (50%).

Slechts enkele JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers vinden het aantal trainingen en provinciale bijeenkomsten niet goed, de meeste JOGG-regisseurs en -beleidsmedewerkers die niet positief zijn nemen een neutrale houding in.

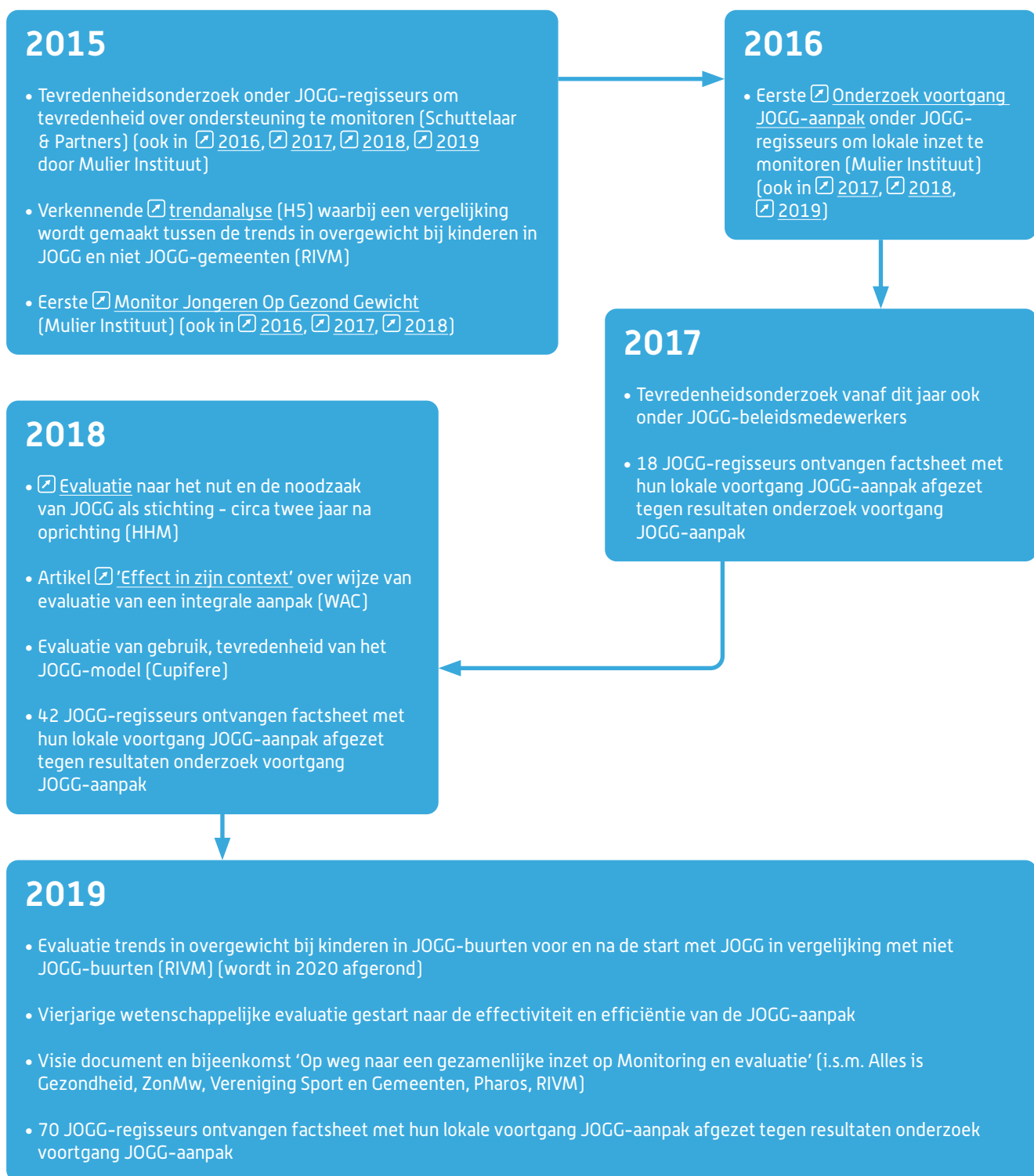
Deelnemers (JOGG-regisseurs en beleidsmedewerkers) beoordelen de verschillende trainingen en bijeenkomsten met ruime voldoende (in 2019 gemiddelde rapportcijfers tussen 7,1 en 7,6). De beoordelingen zijn ongeveer gelijk als in de jaren daarvoor.

Regionalisering

Landelijke Monitoring en Evaluatie

2

Internationaal kennisdelen

2015

- JOGG is lid van [EPODE International Network \(EIN\)](#)
- Deelname Europese [OPEN project](#) (Obesity Prevention European Network)
- Samenwerking JOGG-Zwolle in internationaal project [EPODE for the Promotion of Health Equity](#)

2016

- Host [European Obesity Forum](#) voor 150 internationale partners (in samenwerking met EIN)
- Webinar ontwikkeld over de rol van ouders bij de aanpak in opdracht van EPODE Canada

2017

- Start gemaakt met samenwerking EIN rondom het inrichten van een EPODE-academy

2018

- Werkbezoeken in de Verenigde Staten, Italië, Finland en IJsland
- Werkbezoek Engeland in Nederland
- Actieve bijdragen aan congressen en bijeenkomsten (*Tafisa Europe Conference, Social Marketing Conference, Marketplace workshop on nutrition and physical activities best practices*)
- Adviesraad ingericht voor EPODE-academy

2019

- Coördinerende rol voor JOGG in het EIN
- Ontwikkeling internationaal kennisplatform (*Youth Health Community*) vanuit coördinerende rol van JOGG
- Internationale website JOGG in ontwikkeling

2. Landelijke organisatie

3. JOGG-aanpak

De belangrijkste ontwikkelingen van de JOGG-aanpak in 2015-2019

2015

2016

2017

2018

2019

Waar de JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving eerst twee losstaande programma's waren, zijn deze door de jaren heen samengevoegd, waarbij Gezonde Omgeving centraal staat en de JOGG-aanpak (vijf pijlers en communicatie) wordt gezien als randvoorwaarden

① [Ontwikkelingen en communicatie JOGG-aanpak >](#)

Het aantal aangesloten JOGG-gemeenten is in vijf jaar bijna verdubbeld (inmiddels is ongeveer 40 procent van de Nederlandse gemeenten aangesloten)

① [Bereik JOGG-aanpak >](#)

De JOGG-aanpak is gebaseerd op de vier pijlers van de wetenschappelijke onderzochte EPODE-aanpak. JOGG heeft hier een vijfde pijler Verbinding Preventie en Zorg aan toegevoegd. Afgelopen jaren is de aanpak op basis van ervaringen in de praktijk en onderzoek doorontwikkeld

① [Ontwikkelingen en communicatie JOGG-aanpak >](#)

Versterking van communicatie heeft de kwaliteit van de ondersteuning in de JOGG-aanpak verbeterd

① [Ontwikkelingen en communicatie JOGG-aanpak >](#)

2015: JOGG-wiki

In de afgelopen periode werd het borgingsvraagstuk actueel, dat heeft geleid tot ondersteuning van gemeenten bij lokaal borgen van de JOGG-aanpak

① [Borging >](#)

2018: Inzet borgingschecklist

In het werven van nieuwe gemeenten is de strategie van het relatiemanagement in de afgelopen jaren veranderd van aanbodgericht (aanbieden ondersteuning) naar vraaggericht (wat gebeurt er al in de gemeente en waar kan JOGG van meerwaarde zijn?)

① [Relatiemanagement](#)

De manieren waarop JOGG-professionals aan de pijlers werken, is met name samenwerken, bewustmaken, enthousiasmeren, samen vertrekken, verbinden en bijeenkomsten organiseren

① [Politiek-Bestuurlijk Draagvlak](#) / ① [Publiek-Private Samenwerking](#) / ① [Gedeeld Eigenaarschap](#)
① [Monitoring en Evaluatie](#) / ① [Verbinding Preventie en Zorg](#)

Campagnes over water drinken en bewegen voor JOGG-gemeenten (incidenteel) zijn verder verdiept tot thema's over water drinken, groente eten, bewegen en slapen (structureel) en worden steeds meer ingezet

① [Thema's](#)

2016: Nieuw thema Groente... zet je tanden erin!; 2018: Nieuw thema Slaap Lekker!

Naast inzet op universele en selectieve preventie heeft JOGG steeds meer aandacht voor ondersteuning en zorg voor kinderen en jongeren met overgewicht en obesitas door middel van het landelijk model Ketenaanpak overgewicht

① [Ketenaanpak](#)

2019: Ketenaanpak

① [Succesfactoren periode 2015-2019 JOGG-aanpak >](#)

① [Aandachtspunten periode 2015-2019 JOGG-aanpak >](#)

Succesfactoren

periode 2015-2019 JOGG-aanpak

① Aandachtspunten periode 2015-2019

Aandachtspunten

periode 2015-2019 JOGG-aanpak

'Met die thema's hebben we best lang geworsteld: wat is het nou en waar hoort het binnen de organisatie? Dan kom je erachter: wij willen helemaal geen campagnes. Dus het heet: thema's. Het is meer dan cadeautjes uitgeven.'

JOGG-medewerker

'Waar we tot nu toe nog niet goed genoeg in geslaagd zijn is over het voetlicht brengen dat de JOGG-aanpak niet iets extra's is, maar dat het logisch is, dat het leuk is, allerlei partijen en personen kunnen meedoen en dat het dus uiteindelijk veel oplevert.'

JOGG-medewerker

'Lastig was de kwaliteit van mensen lokaal. Dat is al lang een discussie, moeten wij er ons in mengen en wie gaat lokaal de kar trekken? ... Aan welke knoppen kunnen wij nou draaien om de kwaliteit lokaal te verhogen?'

JOGG-medewerker

- **Het missen van kennis en een visie op borging, op het moment dat gevorderde JOGG-gemeenten daar behoefte hadden**
- **Campagnes kosten, zowel landelijk als binnen JOGG-gemeenten, veelal meer (tijd, geld) dan het oplevert (structurele verandering)**
- **De lange besluitvormingsprocessen binnen een gemeente kosten veel tijd en energie en hebben groei van het aantal JOGG-gemeenten belemmerd, en belemmeren nog steeds**
- **Andere prioriteiten bij gemeenten, zowel inhoudelijke onderwerpen als praktisch (zoals gemeenteraadsverkiezingen), maken dat gemeenten zich niet bij JOGG willen aansluiten**
- **Het boeken van zichtbare resultaten op de doelen duurt lang en leidt bij sommige gemeenten tot een verminderd draagvlak**
- **Implementatie en mate van succes is bij sommige gemeenten onder niveau**
- **Doordat de uitvoering van de JOGG-aanpak bij de gemeenten ligt, heeft JOGG indirecte invloed op de implementatie en resultaten**
- **De naam Jongeren Op Gezond Gewicht dekt niet meer de lading van de JOGG-aanpak. Dat kan verwarring opleveren binnen JOGG-gemeenten**
- **De invulling van de pijler Verbinding Preventie en Zorg, ook sinds de komst van de Ketenaanpak**

'Als gemeenten drie tot vier jaar bezig zijn bedenk je: we kunnen hier niet altijd hetzelfde blijven doen. Op een gegeven moment moet het lokaal in het DNA zitten. Toen zijn we gaan oriënteren: wat is borging? Wat zijn werkzame elementen?'

JOGG-medewerker

'Realiseren wij ons wel hoe groot het vraagstuk is waar wij aan werken? Dan zijn we toch echt nog heel klein. We zijn er nog lang niet. Dat besef is er nog niet.'

JOGG-medewerker

'De pijler VPZ werd door JOGG-regisseurs als lastig gezien. Wat is de kern van de pijler en de rol van de JOGG-regisseur? Als wij het van JOGG al niet goed kunnen uitleggen, kan je het de regisseur niet kwalijk nemen dat hij of zij het even laat liggen.'

JOGG-medewerker

Ontwikkelingen en communicatie JOGG-aanpak

2015

JOGG-aanpak

- JOGG-aanpak met JOGG-pijlers is een programma naast het programma Gezonde Omgeving
- JOGG-activiteiten monitor ontwikkeld om lokaal de JOGG-aanpak te monitoren
- Voortgangstool ontwikkeld waarmee voortgang op de JOGG-pijlers besproken kan worden
- JOGG is, om kennis op te doen over de Ketenaanpak, betrokken bij de proeftuin Ketenaanpak in Den Bosch (i.s.m. PON/C4O)
- Pijler Wetenschappelijke Begeleiding en Evaluatie wordt Monitoring en Evaluatie (naamswijziging, inhoud van de pijler blijft gelijk)

Ondersteuning communicatie

- Lancering van een informatieplatform (JOGG-wiki) om JOGG-professionals te ondersteunen
- Start nieuwsbrief (JOGG-update) om kennis en goede voorbeelden te delen

2016

JOGG-aanpak

- De voortgangstool wordt door JOGG-adviseur samen met de JOGG-regisseur (twee)jaarlijks in Excel ingevuld
- Sjabloon factsheet Monitoring en Evaluatie voor lokale rapportage beschikbaar
- Vanuit de proeftuinen Ketenaanpak 2016-2018 wordt JOGG ondersteund (door C4O) bij de inrichting van pijler Verbinding Preventie en Zorg (VPZ)

Ondersteuning communicatie

- JOGG-wiki vernieuwd
- Nieuwe stijl en inhoud van (twee wekelijkse) JOGG-update

2017

JOGG-aanpak

- Het onderwerp Ouderpartnerschap heeft een vaste plek binnen de pijler Sociale Marketing gekregen
- De pijler Verbinding Preventie en Zorg is opnieuw gepositioneerd ten opzichte van de Ketenaanpak
- Niet alleen JOGG-regisseurs worden ondersteund, maar ook JOGG-beleidsmedewerkers
- Een leerlijn (voor JOGG-ondersteuners) en informatiepakket (voor JOGG-professionals) ontwikkeld om een Ketenaanpak op te zetten
- Interne notitie 'Gezonde Leefstijl in hbo- en mbo-opleidingen' over kansen en mogelijkheden om gezonde leefstijl een plek te geven binnen hbo- en mbo-opleidingen

Ondersteuning communicatie

- Er zijn verschillende tools en materialen ontwikkeld en gedeeld via JOGG-wiki en update om JOGG-professionals te ondersteunen bij het onderwerp Ouderpartnerschap

2018

JOGG-aanpak

- Checklist voor monitoring Politiek-Bestuurlijk Draagvlak beschikbaar
- Pijler Sociale Marketing wordt Gedeeld Eigenaarschap
- Visiedocument en training Gedeeld Eigenaarschap voor JOGG-professionals
- Nieuwe werksessie Monitoring en Evaluatie
- JOGG-aanpak met JOGG-pijlers als randvoorwaarden aan het programma Gezonde Omgeving dat centraal wordt gezet
- Voortgangstool aangepast o.b.v. nieuwe invulling van de JOGG-pijlers en omgevingen
- Training Ketenaanpak voor JOGG-professionals
- Ontwikkeling stappenplan Verbinding Preventie en Zorg voor JOGG-professionals

Ondersteuning communicatie

- De JOGG-wiki is aangevuld met nieuwe thema's en tools
- Miniconferenties Ketenaanpak voor JOGG-professionals
- E-learning: Neem regie en Versterken preventie en zorg voor JOGG-professionals

2019

JOGG-aanpak

- Visie op Politiek-Bestuurlijk Draagvlak breder ingestoken dan alleen rol college/wethouder
- Evaluatiematrix Monitoring en Evaluatie ontwikkeld
- Stimuleren en adviseren lokale JOGG-teams bij inzetten Ketenaanpak

Ondersteuning communicatie

- De JOGG-wiki is opgeschoond (zoals verbinding preventie en zorg) en aangevuld met nieuwe thema's (zoals kinderopvang)
- E-learning communicatie ontwikkeld, als aanvulling op de training communicatie

Bereik JOGG-aanpak

Ontwikkeling van het aantal JOGG-gemeenten (per 17-11-2019) (in absolute aantallen)

= ongeveer 40 procent van alle Nederlandse gemeenten.
Doel 2020: 50 procent (Nationaal Preventieakkoord).

Ontwikkeling van het potentieel bereik: alle inwoners (0 t/m 19 jaar) van wijken waar de JOGG-aanpak wordt ingezet (per 30-09-2019) (in absolute aantallen)

Potentieel bereik 1 miljoen kinderen en jongeren in 2018 gehaald.
Doel 2020: 2 miljoen kinderen en jongeren bereikt (Nationaal Preventieakkoord).

Relatiemanagement

In de eerste helft van 2018 hebben minder bezoeken dan beoogd plaatsgevonden vanwege gemeenteraadsverkiezingen.

In 2019 meer bezoeken vanwege groeiend aantal gemeenten met contract en veel gesprekken met gemeenten in eind fase 2.

Werving nieuwe gemeenten

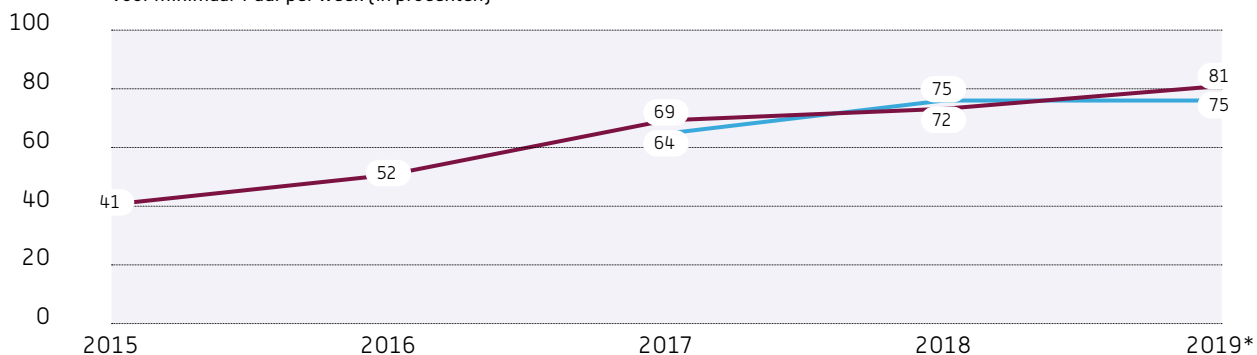
De relatiemanagers van JOGG houden zich, naast de bezoeken in het kader van relatiemanagement, bezig met het werven van nieuwe gemeenten. In 2019 hebben 49 acquisitiegesprekken plaatsgevonden. Dit is een stijging ten opzichte van 2018 (39 gesprekken).

Vanaf eind 2019 zullen zij in de gesprekken gebruikmaken van een scan om samen met de gemeente in kaart te brengen waar JOGG bij kan aansluiten en waar JOGG van meerwaarde is. Dit leidt tot een advies, bijvoorbeeld over het minimaal aantal uren dat voor een JOGG-regisseur beschikbaar moet zijn.

Inzet JOGG-regisseur en beleidsmedewerker

Percentage JOGG-gemeenten dat JOGG-regisseur voor minimaal 16 uur per week heeft aangesteld en een beleidsmedewerker voor minimaal 4 uur per week (in procenten)

JOGG-regisseur
(minimaal 16 uur per week)
JOGG-beleidsmedewerker
(minimaal 4 uur per week)

*In 2019 is JOGG-regisseurs gevraagd indien er meer dan één JOGG-regisseur is, de uren van alle JOGG-regisseurs bij elkaar op te tellen.

JOGG stimuleert startende JOGG-gemeenten om een JOGG-regisseur aan te stellen voor minimaal 16 uur per week en sinds 2017 om een JOGG-beleidsmedewerker voor minimaal 4 uur per week aan te stellen.

Vanaf eind 2019 kan worden afgeweken van deze minimale ureninzet. Met behulp van een scan wordt in kaart gebracht wat in een gemeente al gebeurt en waar nog inzet nodig is. Op basis daarvan wordt een advies uitgebracht, onder andere over ureninzet (maatwerk).

Minimaal 16 uur per week voor JOGG-regisseurs

Uit evaluatieonderzoek blijkt dat JOGG-regisseurs met een aanstelling van minimaal 16 uur op een aantal terreinen meer voortgang boeken bij de implementatie van de JOGG-aanpak dan JOGG-regisseurs met een aanstelling van minder dan 16 uur per week, zoals bij het samenwerken met partners.

JOGG-regisseurs noemen tijdgebrek als een van de grootste belemmeringen bij het succesvol kunnen implementeren van de JOGG-aanpak.

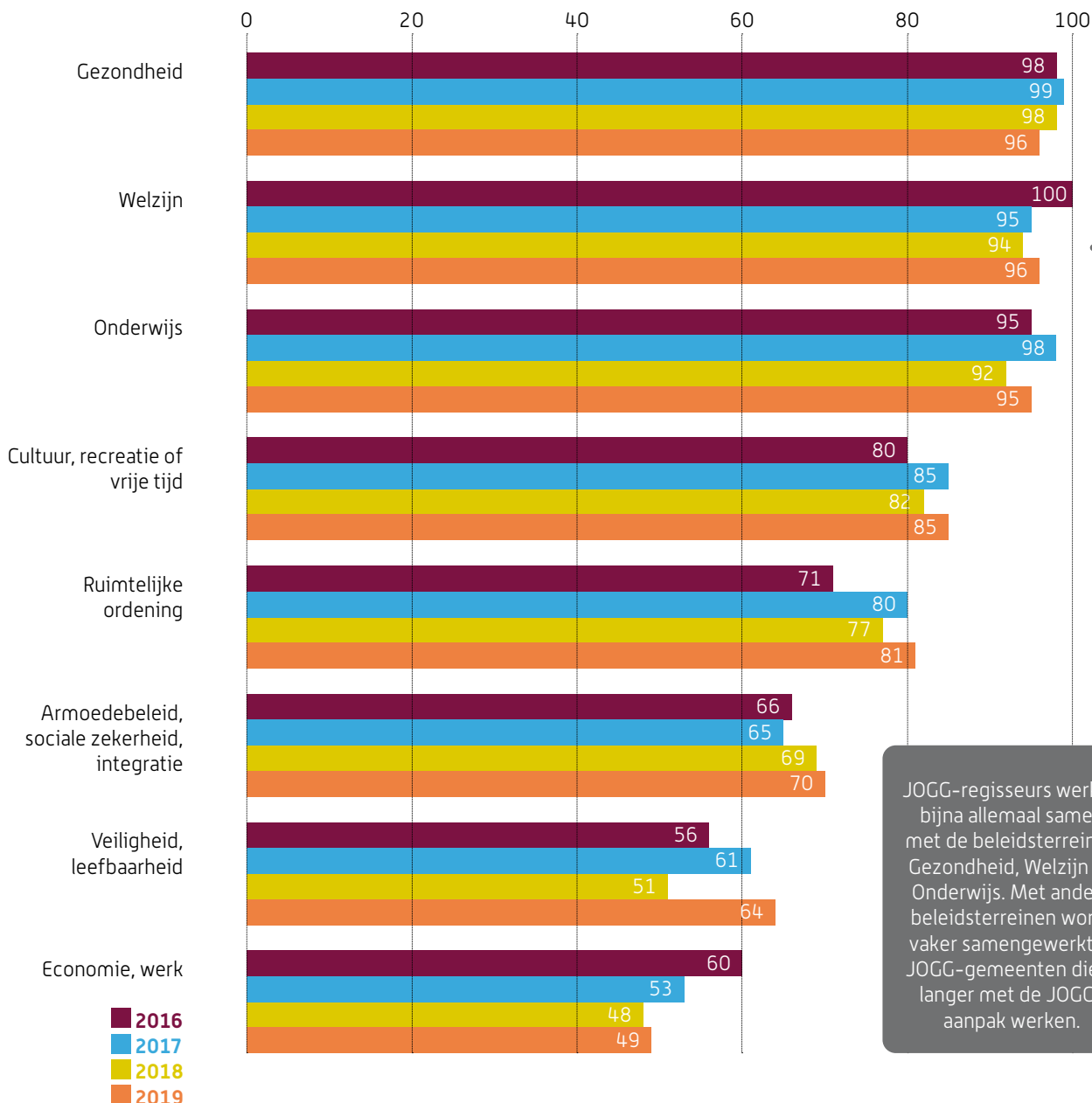

JOGG-aanpak - Politiek-Bestuurlijk Draagvlak

Wat is Politiek-Bestuurlijk Draagvlak?

Politiek-Bestuurlijk Draagvlak veronderstelt dat meerdere beleidsterreinen en bestuurders, inclusief het college van burgemeesters en wethouders, bij de JOGG-aanpak zijn betrokken. Zij beschouwen een gezonde leefstijl als een belangrijk onderdeel van onder andere het collegeprogramma.

Percentage JOGG-gemeenten dat met beleidsterreinen voor JOGG-aanpak samenwerkt (in procenten)

JOGG-regisseurs werken bijna allemaal samen met de beleidsterreinen Gezondheid, Welzijn en Onderwijs. Met andere beleidsterreinen wordt vaker samengewerkt in JOGG-gemeenten die al langer met de JOGG-aanpak werken.

Betrekken van wethouders bij JOGG-aanpak

Alle JOGG-regisseurs betrekken minimaal één wethouder bij de JOGG-aanpak. De helft van de JOGG-regisseurs betreft twee of drie wethouders.

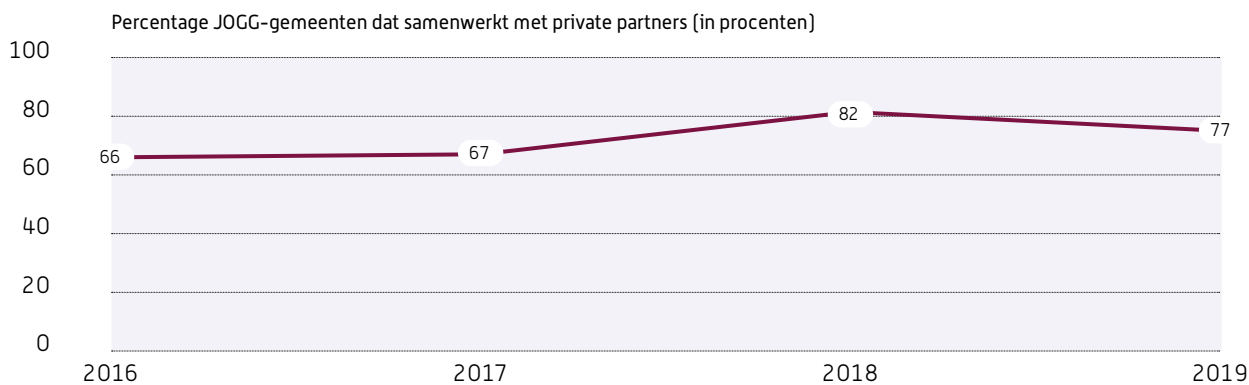
JOGG-aanpak onderdeel van beleidsdocumenten

In 2019 geven de meeste JOGG-regisseurs aan dat de JOGG-aanpak onderdeel is van hun beleidsnota gezondheid (84%) en/of beleidsnota sport (82%). In twee derde van de JOGG-gemeenten is de JOGG-aanpak onderdeel van het collegeprogramma (69%) en in de helft van de JOGG-gemeenten onderdeel van het coalitieakkoord (50%).

JOGG-aanpak - Publiek-Private Samenwerking

Wat is Publiek-Private Samenwerking?

Publiek-Private Samenwerking is het duurzaam samenwerken met lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties. De samenwerkingsverbanden dienen bij te dragen aan het sneller bereiken van de JOGG-doelen.

Publieke partners

Het percentage JOGG-gemeenten dat samenwerkt met publieke partners is in 2016 en 2019 gelijk (respectievelijk 94% en 93%).

In 2018 en 2019 hebben de meeste JOGG-gemeenten die niet met private partners samenwerken wel de ambitie om op korte termijn samen te werken.

Duurzame samenwerkingen met private partners

In 2018 en 2019 zijn drie op de vijf samenwerkingen met private partners duurzaam (59% en 60%). In 2016 was 41 procent van de samenwerkingen duurzaam.

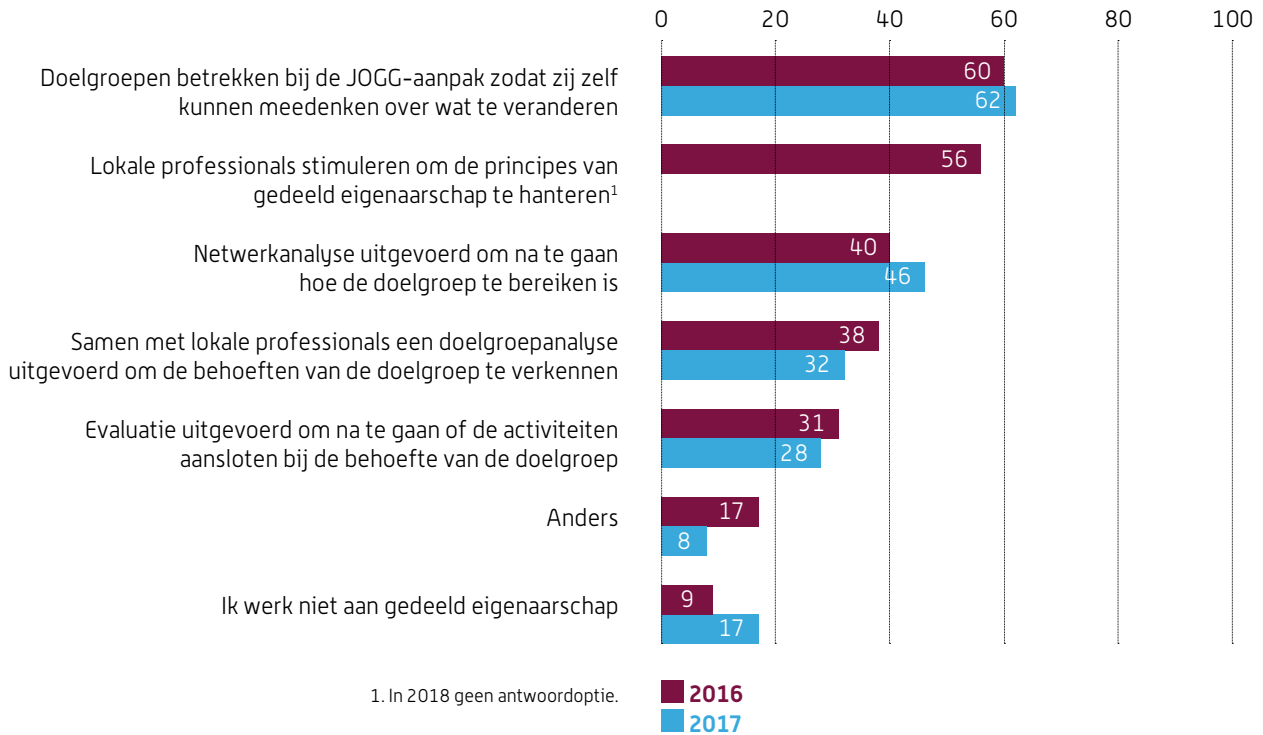

JOGG-aanpak - Gedeeld Eigenaarschap

Wat is Gedeeld Eigenaarschap?

Gedeeld Eigenaarschap (voorheen pijler Sociale Marketing) is het bereiken en betrekken van de doelgroep(en), zodat de JOGG-aanpak bij de wensen en behoeften aansluit en de doelgroep een volwaardig mede-eigenaar wordt.

Manieren waarop JOGG-regisseurs in hun gemeente aan Gedeeld Eigenaarschap werken in 2018 en 2019 (meer antwoorden mogelijk, in procenten)

3

Doelgroepen

De meeste JOGG-regisseurs richten de JOGG-aanpak in hun gemeente op kinderen van 4 tot 12 jaar (91%) en hun ouders (84%). In ongeveer de helft van de JOGG-gemeenten wordt de JOGG-aanpak op jongeren van 12 jaar en ouder en hun ouders gericht.

Ouderpartnerschap

Ouderpartnerschap krijgt binnen de pijler Gedeeld Eigenaarschap extra aandacht. De meeste JOGG-regisseurs geven aan hier aandacht aan te besteden (88%). De meest genoemde manier is het creëren van bewustwording bij partners dat ouders onmisbaar zijn in de JOGG-aanpak (66%).

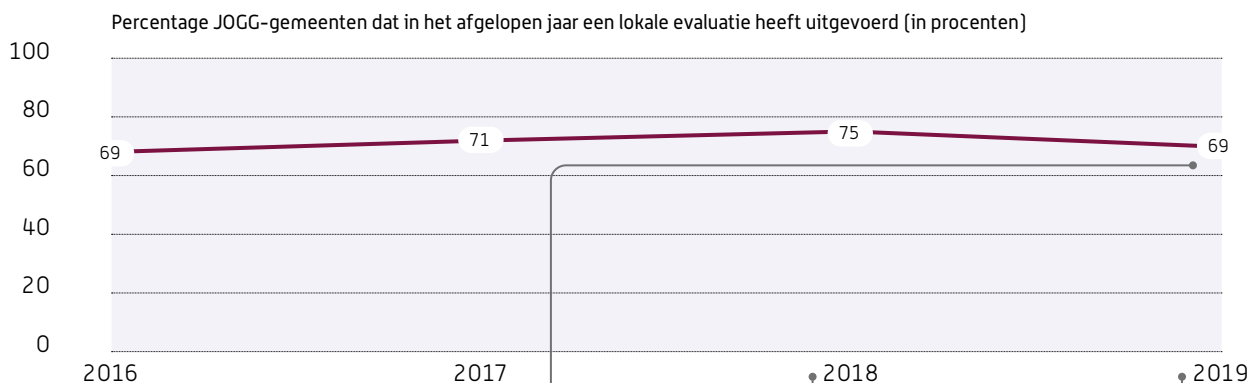

3. JOGG-aanpak

JOGG-aanpak - Monitoring en Evaluatie

Wat is Monitoring en Evaluatie?

Monitoring en Evaluatie is het verzamelen van gegevens om successen te delen, resultaten te interpreteren en te laten zien en om implementatie bij te sturen.

De meeste JOGG-regisseurs verzamelen in elk geval gegevens over gedrag, overgewicht/obesitas en georganiseerde activiteiten/interventies voor hun lokale evaluatie.

In 2018 is er een piek in het aantal lokale evaluaties dat is vastgelegd in een openbaar document (40%). In 2019 is dit aandeel significant gedaald naar 23 procent.

In verband met veel hercontracteringen met JOGG-gemeenten worden in 2020 meer lokale evaluaties verwacht.

Effecten van JOGG-aanpak op gezond gewicht

Op basis van de lokale rapportages zijn geen eenduidige uitspraken te doen over de lokale effecten op individueel niveau, zoals veranderingen in gedrag en overgewicht. Hoewel in veel rapportages een positieve trend met betrekking tot eet- en drinkgedrag wordt gepresenteerd, zijn er als gevolg van methodologische beperkingen nog geen eenduidige uitspraken te doen over de opbrengsten op gedrag en gezond gewicht van kinderen en jongeren in JOGG-gemeenten. Om hier toch uitspraken over te doen publiceert het RIVM begin 2020 een effectevaluatie van de JOGG-aanpak op overgewicht en bewegen van kinderen en jongeren op basis van landelijke data.

In Drenthe wordt sinds 2016 een effectevaluatie uitgevoerd, waarvan de resultaten begin 2020 worden verwacht.

Op landelijk niveau start in 2020 een vierjarig onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de JOGG-aanpak.

JOGG-aanpak - Verbinding Preventie en Zorg

Wat is Verbinding Preventie en Zorg?

Met Verbinding Preventie en Zorg (VPZ) creëert een JOGG-gemeente een netwerk van samenwerkingen zodat maatregelen en voorzieningen op het gebied van zorg en preventie goed op elkaar aansluiten.

Gezette stappen op de pijler Verbinding Preventie en Zorg (VPZ) in 2019 (meer antwoorden mogelijk, in procenten)¹

1. Vergelijking met andere jaren niet mogelijk omdat de antwoordcategorieën niet overeenkomen.

JOGG-gemeenten met startjaar voor 2015 zijn vaker met VPZ gestart dan JOGG-gemeenten met startjaar 2015 of later.

Nieuwe invulling pijler

Sinds JOGG zich aan de [Ketenaanpak](#) heeft verbonden heeft de pijler een hernieuwde invulling gekregen. De JOGG-regisseur zorgt voor het vormen van een netwerk, maar de uitvoering van de ondersteuning en zorg rondom kinderen en jongeren met overgewicht is geen taak van een JOGG-regisseur.

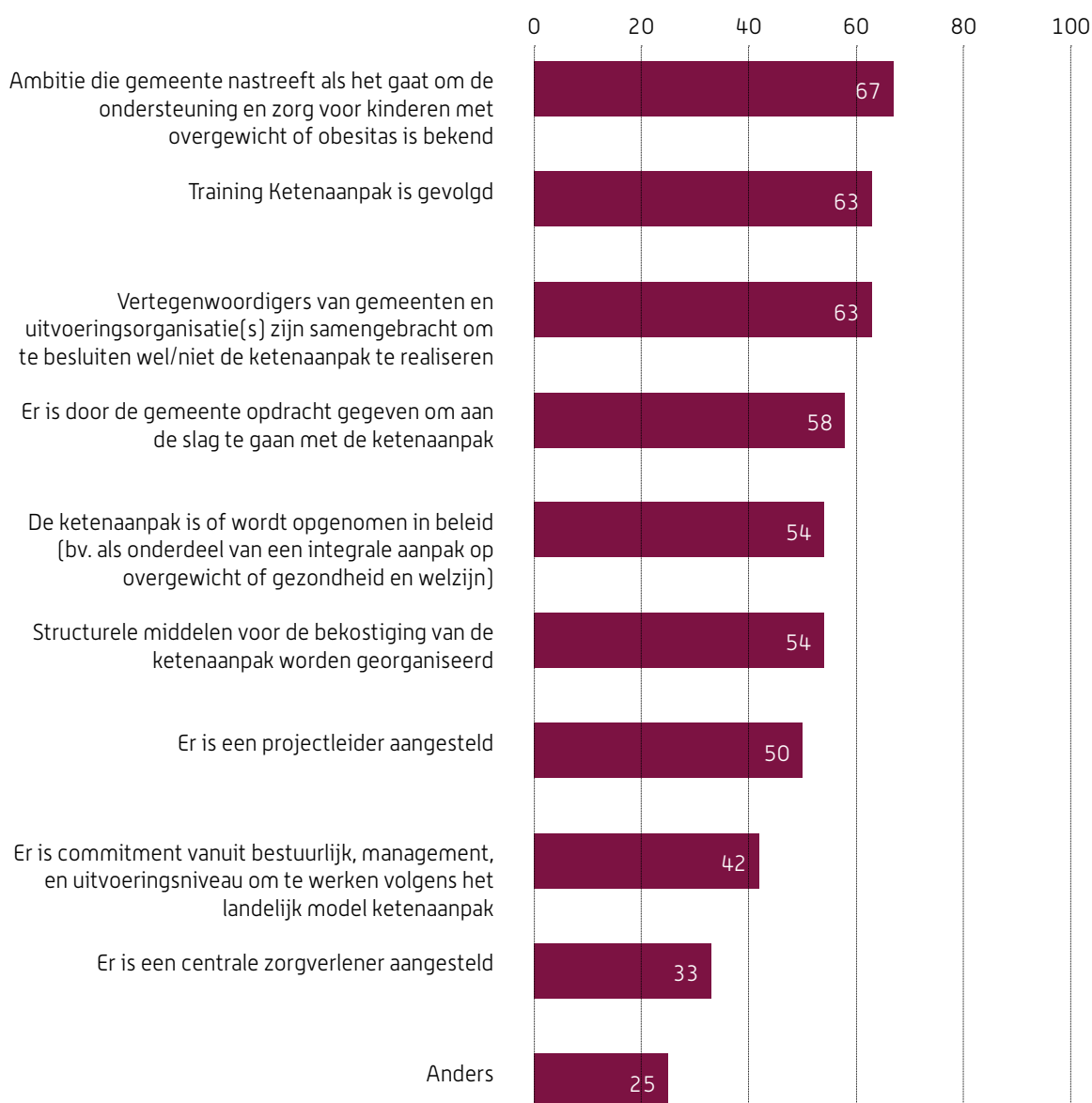
JOGG-aanpak - Ketenaanpak

Ongeveer drie op de tien JOGG-regisseurs geven aan dat hun gemeente in 2019 bezig is met het opzetten van een Ketenaanpak.

Ketenaanpak overgewicht en obesitas bij kinderen

Het landelijk model Ketenaanpak biedt een werkwijze om professionals in een sluitende keten met elkaar te laten samenwerken om kinderen met overgewicht of obesitas ondersteuning en zorg te kunnen bieden [ontwikkeld door Care4Obesity, in samenwerking met acht proeftuingemeenten].

Manieren waarop JOGG-gemeenten volgens JOGG-regisseurs in 2019 bezig zijn met het opzetten van een Ketenaanpak (meer antwoorden mogelijk, in procenten)

3

Thema's

DrinkWater

2015

- Inzet: DrinkWater
- Lancering nieuwe website [overopdrinkwater](#)

2016

- Koppeling thema DrinkWater aan avondvierdaagse

2017

- Start jaarlijkse [#7dagenwaterchallenge](#) als onderdeel van het thema DrinkWater

2018

- Ontwikkeling startpakket voor scholen voor [#7dagenwaterchallenge](#) als onderdeel van het thema DrinkWater

2019

- Start landelijke week [#7dagenwaterchallenge](#) voor voortgezet onderwijs als onderdeel van het thema DrinkWater

Gratis Bewegen, gewoon doen!

2015

- Inzet: Gratis Bewegen, gewoon doen!
- Lancering nieuwe website [gratisbewegen](#)

2016

- Lancering websites voor [The Daily Mile](#) en 100m run voor Dafne Schippers als onderdeel van Gratis Bewegen, gewoon doen!

2018

- Ontwikkeling startpakket voor scholen voor [The Daily Mile](#) als onderdeel van het thema Gratis Bewegen, gewoon doen!

2019

- Ondersteuning JOGG-gemeenten om lopen/fietsen naar school te stimuleren

Groente... zet je tanden erin!

2016

- Start: Groente... zet je tanden erin!
- Lancering nieuwe website [eetgroente](#)

2017

- Pilot [Groentehapjes in 10 stapjes](#) als onderdeel van het thema Groente... zet je tanden erin!

2018

- Start pilot [Girls Go Green!](#) als onderdeel van het thema Groente... zet je tanden erin!

2019

- Girls Go Green gestopt
- Ondersteuning materiaal 'Gaan met die banaan' voor schooldocenten om gezond voedingsbeleid in te voeren

Slaap Lekker!

2018

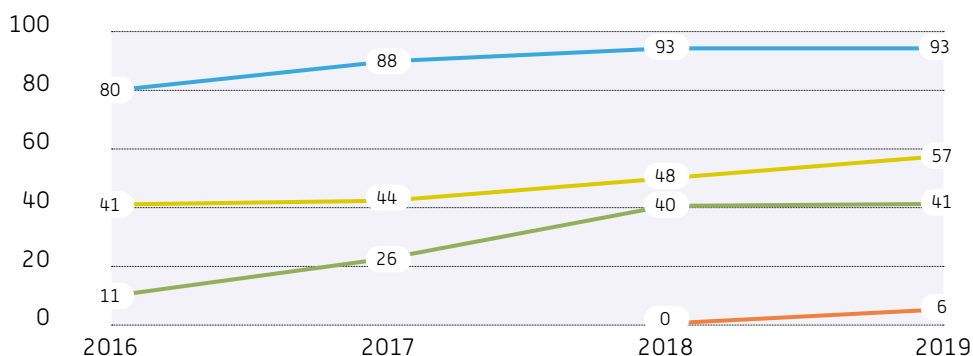
- Start: Slaap Lekker!

2019

- Inzet nieuw thema: Slaap Lekker!
- Stappenplan (voor JOGG-regisseurs) en
- Slaapweekpakket (voor basisscholen) om met het thema slaap aan de slag te gaan

3

Inzet van thema's in gemeenten (in procenten)

DrinkWater
Gratis Bewegen, gewoon doen!
Groente... zet je tanden erin!
Slaap Lekker!

Water drinken op scholen

Gemiddeld zijn in een JOGG-gemeente zes scholen overgestapt op drinkwater. Dat wil zeggen: drinken van water is aantrekkelijk gemaakt op school, is opgenomen in het beleid en een aantal drinkmomenten is ingevuld met water of ongezoete thee. Dit gemiddelde blijft door de jaren heen nagenoeg gelijk.

Borging

2015

- Brainstormsessies met gemeenten over ondersteuningsbehoefte m.b.t. lokale borging
- Brainstormsessies met experts over kennis t.a.v. lokale borging

2016

- Borgingschecklist ontwikkeld om JOGG-gemeenten te ondersteunen bij lokale borging
- Kennisdossier over lokale borging op de JOGG-wiki

2017

- Borgingschecklist in enkele JOGG-gemeenten als pilot ingezet om bij het lokale borgingsvraagstuk te ondersteunen

2018

- Borgingschecklist wordt door JOGG-adviseurs gebruikt als gespreksleidraad bij JOGG-gemeenten om de stand van zaken met betrekking tot borging te bespreken
- Tijdens lokale en regiobijeenkomsten is extra aandacht besteed aan het onderwerp borging
- Ervaringen met borging bij (derde fase) JOGG-gemeenten verzameld
- Dialoogsessies met professionals over sleutelementen die een rol spelen bij borging (Bureau&Maes)

2019

- Borging is als belangrijk onderwerp geïntegreerd in de landelijke en lokale werkwijze
- Op basis van ervaringen in de afgelopen jaren en uitkomsten van de dialoogsessies met professionals is een strategie voor het onderwerp landelijke borging beschreven, met onder andere ontwikkeling werksessie borging en actiever aandacht aan borging besteden (bij nieuwe gemeenten al bij de start)

3

3. JOGG-aanpak

4. Gezonde Omgeving

De belangrijkste ontwikkelingen van het programma Gezonde Omgeving in 2015-2019

Succesfactoren

periode 2015-2019 Gezonde Omgeving

'We zijn erin geslaagd om zoveel vertrouwen in Team:Fit te kweken dat het enorm is opgepakt. Dat het ook in beleid sterker is opgeblazen door het Preventieakkoord. Er is dus heel veel vertrouwen in het programma en in het belang ervan.'

JOGG-medewerker

'Hoewel soms pietluttig, geven richtlijnen wel richting. Je voorkomt discussies over wat gezond is en niet gezond, daar wil je niet in zitten.'

JOGG-medewerker

- Het opstellen van strategische doelen per omgeving helpt landelijk in het bepalen van wat in een omgeving moet veranderen om de JOGG-doelen te halen
- Team:Fit heeft een prominente rol in landelijk beleid (Nationaal Preventieakkoord)
- De uitbreiding van samenwerkingspartners voor Team:Fit, met name sportbonden en bedrijfspartners (was in 2015 alleen NOC*NSF)
- Het vormen van netwerken met partijen die gezamenlijk duurzame afspraken maken (akkoorden en convenanten) dragen bij aan structurele veranderingen en aandacht in de desbetreffende omgevingen
- Het opstellen van richtlijnen gezonde voeding en dit toepassen binnen alle omgevingen en akkoorden creëert duidelijkheid waaraan gewerkt wordt en overeenstemming binnen verschillende omgevingen (bijvoorbeeld school- en sportkantine)
- De groei van het aantal Gezonde Schoolvignetten, met name in JOGG-gemeenten
- De groei van Team:Fit, zowel in aantal aangesloten sportverenigingen en sportaccommodaties als inhoudelijke ondersteuning

'De cijfers, zoals aantal vignetten, laten zien dat een positieve ontwikkeling gaande is, ook dat het nog niet gerealiseerd is. Maar we zijn wel steeds beter bezig om het op een goede, structurele manier te realiseren.'

JOGG-medewerker

'Lokaal loopt de samenwerking tussen JOGG-regisseur en Gezonde Schooladviseur vaak gestroomlijnd.'

JOGG-medewerker

ⓘ Aandachtspunten periode 2015-2019

Aandachtspunten

periode 2015-2019 Gezonde Omgeving

Als je kijkt naar de certificaten, zie je dat we op 130 plekken een verandering, of meer nog, teweeg hebben gebracht. Maar dat is zeker nog niet in verhouding tot de ambitie die gesteld is.'

JOGG-medewerker

'De begeleiding kost veel tijd. Dat komt door het verenigingsleven, bijvoorbeeld wegvallen van een bestuur, dan kun je weer opnieuw beginnen. Dus borging van contacten is moeilijk. Misschien zijn er nog niet genoeg gezonde alternatieven voor sportkantines.'

JOGG-medewerker

- De tijd die het kost om zichtbare resultaten te boeken (zoals certificaten, vignetten) zorgt lokaal soms voor verminderde motivatie en inzet
- Begeleiding van sportverenigingen soms belemmerd door aard van het verenigingsleven
- Het hebben van een gezamenlijke ambitie met de Gezonde School om actief in te zetten op de groei van het aantal gezonde scholen
- Het verder definiëren en invullen van de omgevingen Buurt, Thuis en Media
- De indirecte invloed die JOGG heeft in het gezonder maken van de omgevingen, het afhankelijk zijn van bijvoorbeeld scholen en sportverenigingen

'Sport associëren met de gezonde keuze. Niet alles hoeft weg, maar er moet ook gezond aanbod zijn. Het heeft tijd nodig dat men dat zo gaat zien.'

JOGG-medewerker

'Ik denk dat er een stevig model is, met een goede onderbouwing op welke manier je de omgeving wilt veranderen, maar dat we nog aan het groeien zijn hoe we dat dan ook echt willen doen. We zitten nog lang niet op het optimale niveau. We kunnen nog veel efficiënter en effectiever de omgeving beïnvloeden.'

JOGG-medewerker

'We hebben indirecte invloed. De school of de kinderopvanglocatie moet het willen en het ook doen, dus daar ben je altijd afhankelijk van. Met alles wat we doen proberen we zoveel mogelijk drempels weg te halen om die stap te maken. Maar zolang wij indirect invloed hebben, is het lastig om naar 100 procent te gaan.'

JOGG-medewerker

4

Ontwikkelingen Sport & Vrije tijd en Communicatie

2015

Sport

- Inzet Gezonde Sportkantine d.m.v. coördinator, adviseurs en informatieboekje GO

Ondersteuning Communicatie

- Start nieuwsbrieven (Gezonde Sportkantine) en inspiratiesessies om bekendheid aanpak te verhogen en ondersteuning te bieden

2016

Sport

- Gezonde Sportkantine wordt Team:Fit
- Samenwerking Team:Fit met KNVB (Lekker bezig!), Greenco, Sligro en Twelve
- Doorontwikkeling startpakket Team:Fit
- Team:Fit-verenigingen/-accommodaties krijgen vragenlijsten en kantinescans om voortgang gezonder aanbod in kantines te meten

Ondersteuning Communicatie

- Herpositionering Gezonde Sportkantine naar Team:Fit (nieuwe website)
- De eerste Gouden Sportkantine wordt beloofd om successen te vieren

2017

Sport

- Samenwerking Team:Fit met Atletiekunie en Sportfondsen
- Sociaal marketing onderzoek (i.s.m. Zwolle Gezonde stad) naar drijfveren en barrières om een gezonde kantine te creëren
- Een training ontwikkeld voor Team:Fit Coaches en JOGG-regisseurs om verenigingen beter te kunnen inspireren
- Pilot-onderzoek naar omzetcijfers Team:Fit-verenigingen en accommodaties

Ondersteuning Communicatie

- Stimuleren van de inzet van Team:Fit (via congressen, radio/tv, tijdschrift, inspiratiesessies en teambox)
- Ontwikkeling Team:Fit-certificaat om verenigingen en accommodaties aan te moedigen om in te zetten op gezond aanbod

2018

- Vrije tijd toegevoegd aan omgeving sport

Sport

- Startpakket voor Team:Fit doorontwikkeld

Convenant Gezonde Sportevenementen

- Teken en convenant met vijf gemeenten, NOC*NSF en sportmarketingbureaus

Gezond Uit

- JOGG neemt initiatief Gezond Uit over om gezonder voedingsaanbod tijdens uitjes te stimuleren (i.s.m. Voedingscentrum en vijftien dagattracties)
- JOGG neemt begeleidingsrol in netwerk

Ondersteuning Communicatie

- Campagne Team:Fit On Tour om binnensportverenigingen te stimuleren deel te nemen
- Campagne 'Samen lekker bezig' (i.s.m. Sligro en KNVB) om sportverenigingen en accommodaties te bereiken

2019

Sport

- Thematiek gezond voedingsaanbod op sportverenigingen en -accommodaties (Team:Fit; gezonde sportkantine) uitgebreid met thema roken en verantwoord alcoholgebruik (vanuit Nationaal Preventieakkoord; gezonde sportomgeving)
- Team:Fit samenwerking met KNKV, KNLTB, KNZB en Alliantie Nederland Rookvrij
- Scholing Team:Fit Coaches om verenigingen hulp te bieden bij aanbieden gezonde voeding, rook- en alcoholbeleid

Convenant Gezonde Sportevenementen

- Coördinatie convenant en toepasbare richtlijnen gezonde voeding voor organisatoren van evenementen en gemeenten ontwikkelen ter bevordering van gezonde sponsoring/aanbod
- Nieuwe gemeenten bij Convenant Gezonde Sportevenementen aangesloten

Gezond Uit

- Organisatie Congres 'Gezond Uit'
- Vijf bijeenkomsten met de taskforce Gezond Uit
- Vijf nieuwe dagattracties aangesloten

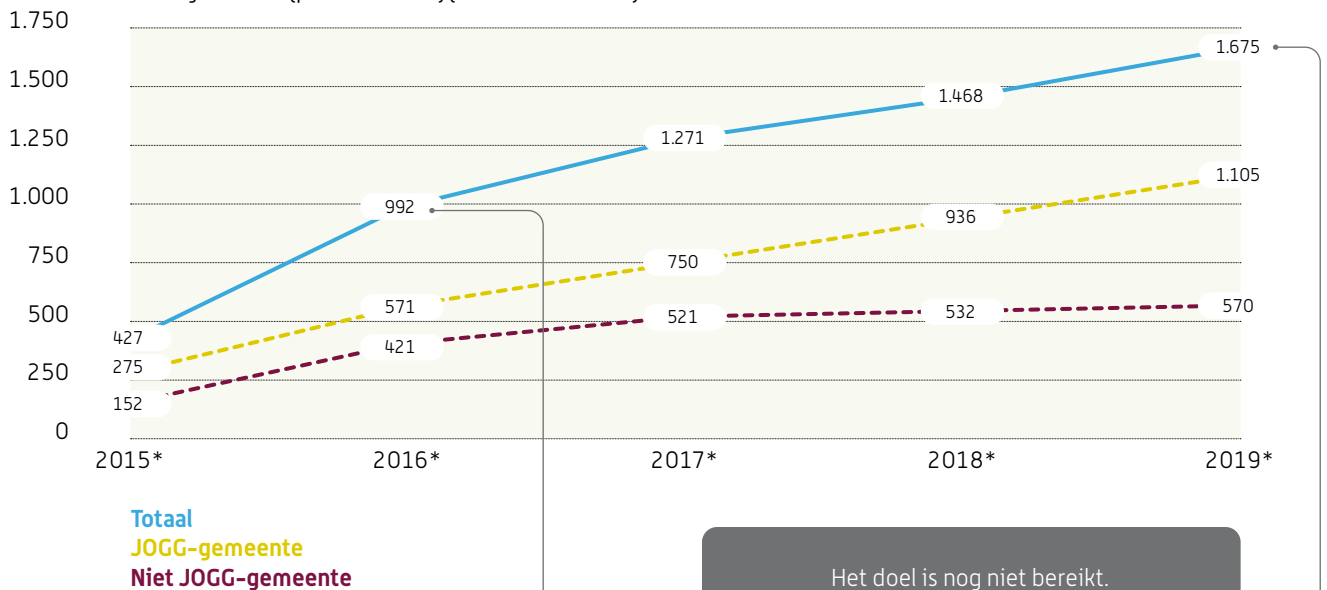
Ondersteuning Communicatie

- Uitreiking 100ste Team:Fit-certificaat
- Naast richten op sportverenigingen en accommodaties, ook richten op gemeenten en sportbonden
- Herpositionering van Convenant Gezonde Sportevenementen als onderdeel van Team:Fit
- Vormgeving en positionering Gezond Uit in lijn met JOGG betrokken

Sport & Vrije tijd – Team:Fit deelnemende sportverenigingen en sportaccommodaties

Deelnemende sportverenigingen en sportaccommodaties hebben de intentie om hun sportkantine gezonder te maken en worden daarbij door Team:Fit Coaches ondersteund.

Ontwikkeling deelnemende sportverenigingen en sportaccommodaties aan Team:Fit, uitgesplitst naar JOGG-gemeenten en niet JOGG-gemeenten (per 01-12-2019) (in absolute aantallen)

Het aantal aangesloten sportverenigingen en sportaccommodaties is meer dan verdubbeld door de samenwerking die JOGG is aangegaan met het initiatief 'Lekker Bezig!' van Sligro en de KNVB.

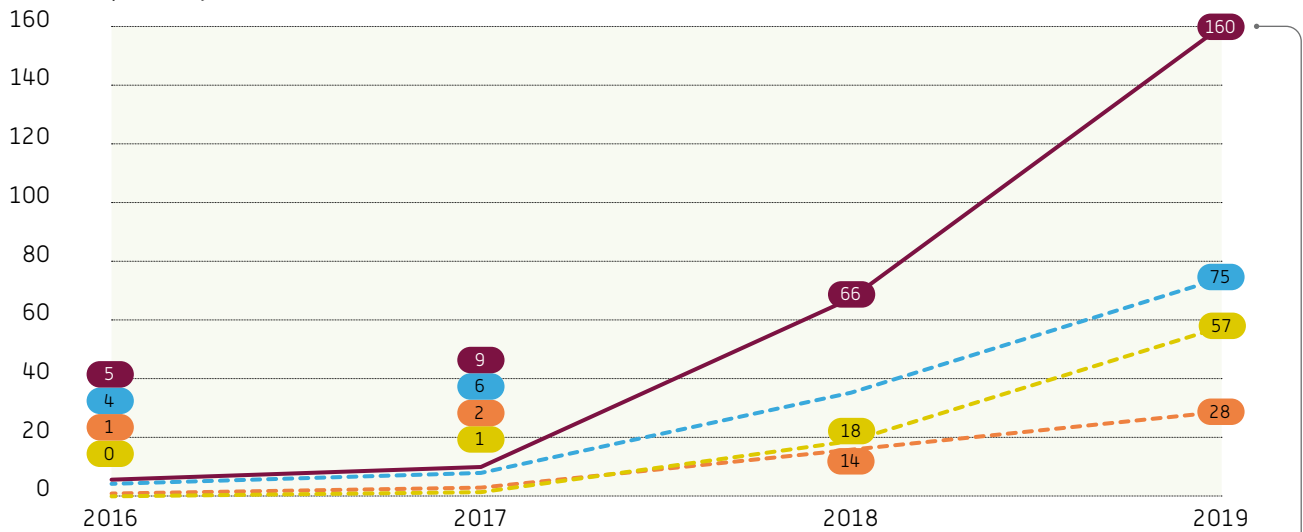
Het doel is nog niet bereikt. Doel eind 2019: 1.750 verenigingen. Doel eind 2020: 2.500 verenigingen (Nationaal Preventieakkoord).

* In de figuur zijn de sportverenigingen en sportaccommodaties die zijn aangesloten bij Team:Fit en Lekker Bezig! samengenomen.

Sport & Vrije tijd - Team:Fit-certificaten

Ontwikkeling aantal sportverenigingen en sportaccommodaties met certificaat goud, zilver of brons (per 01-12-2019) (in procenten)

Totaal
Goud
Zilver
Brons

= 10 procent van het aantal aangesloten Team:Fit-verenigingen.

Het doel is nog niet bereikt.
Doel eind 2019: 700 sportkantine met minimaal bronzen certificaat.
Doel 2020: 1.000 sportkantine met minimaal bronzen certificaat (Nationaal Preventieakkoord).

4

Kantinescan

Door middel van een kantinescan wordt gekeken wat het niveau (goud, zilver, brons of nog geen brons) is van de sportkantine volgens de richtlijnen van Team:Fit, opgesteld door het Voedingencentrum. In 2018 en 2019 zijn aanzienlijk meer kantinescans uitgevoerd dan in 2016 en 2017 (respectievelijk 76 en 70).

Ontwikkelingen School en communicatie

2015

- Akkoord Gezonde Voeding op Scholen 2016-2020 (vanuit Handvest 'Gezonder Voedingsaanbod op scholen')
- Samenwerking met Gezonde School

2016

- Introductie van The Daily Mile in Nederland door JOGG, een beweeginitiatief op scholen
- Ontwikkeling Smakelijke Moestuinen voor peuterspeelzaal/ kinderdagverblijf om gezond eten te promoten

2017

- Ontwikkeling Award Schoolkantine Dienblad voor ondertekenaars Akkoord Gezonde Voeding op Scholen
- Pilot Doe Fit! (i.s.m. Friesland Campina) om via scholen gezonde leefstijl te bevorderen

Ondersteuning communicatie

- Meer zichtbaarheid en bekendheid Akkoord Gezonde Voeding op Scholen via communicatie en bijeenkomsten
- Stimuleren van de inzet van The Daily Mile (via congres, tijdschrift, inspiratiesessies)

2019

- Akkoord Gezonde Voeding op Scholen (2021-2025) in ontwikkeling
- Ontwikkeling en lancering 'Ga zo door pakket' voor scholen die langer dan een jaar The Daily Mile uitvoeren
- Evaluatie naar effecten van The Daily Mile op fitheid (Mulier Instituut)
- Onderzoek naar ontwikkeling van de eetomgeving rondom scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs (Locatus)
- Naast samenwerking met Gezonde School en Jong Lereren Eten is de samenwerking met Gezonde Kinderopvang versterkt
- Subsidiereregeling watertappunten op schoolpleinen uitgevoerd
- Smakelijke Moestuinen erkend als goed beschreven interventie

Ondersteuning Communicatie

- Milestone campagne bij The Daily Mile om bewegen op scholen te blijven stimuleren (i.s.m. Kompan)
- Campagne rondom Akkoord Gezonde Voeding op Scholen om ondertekenaars zichtbaar te maken

2018

- Catersaars hebben extra aandacht besteed aan groente en fruit in de kantine
- Tekenen convenant
- Stappenplan en workshop om Gezonde Schoolaanpak beter onder de aandacht te brengen (o.a. taakverdeling JOGG-regisseur en Gezonde Schooladviseur)
- Er is een startpakket voor The Daily Mile ontwikkeld om scholen te ondersteunen bij de start
- The Daily Mile erkend als goed beschreven interventie
- Platform Iedereen Fit op school met inspiratie voor beweegaanbod op en rond school (i.s.m. Friesland Campina en Atletiekunie)

Ondersteuning communicatie

- Smakelijke Moestuinen specifiek bij kinderdagverblijven onder de aandacht gebracht

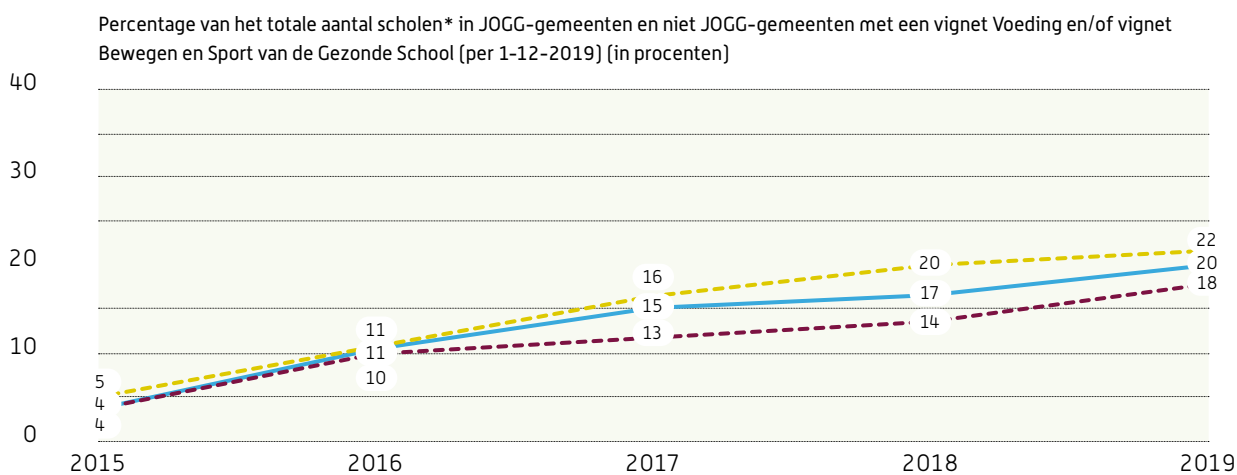
School - Gezonde School

JOGG en de Gezonde School

JOGG-regisseurs stimuleren scholen om te werken met de Gezonde Schoolaanpak op tenminste de thema's Voeding en Bewegen en sport.

Het vignet Gezonde School is een kwaliteitskeurmerk voor scholen die werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen, gebaseerd op vier pijlers: gezondheidseducatie, fysieke en sociale omgeving, signaleren en beleid.

In de afgelopen periode is het aandeel scholen met een vignet van 4 procent naar 20 procent gestegen. In JOGG-gemeenten is het aandeel scholen met vignet zelfs 22 procent.

Totaal / JOGG-gemeente / Niet JOGG-gemeente

*Scholen voor primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

4

School - Akkoord Gezonde Voeding op Scholen

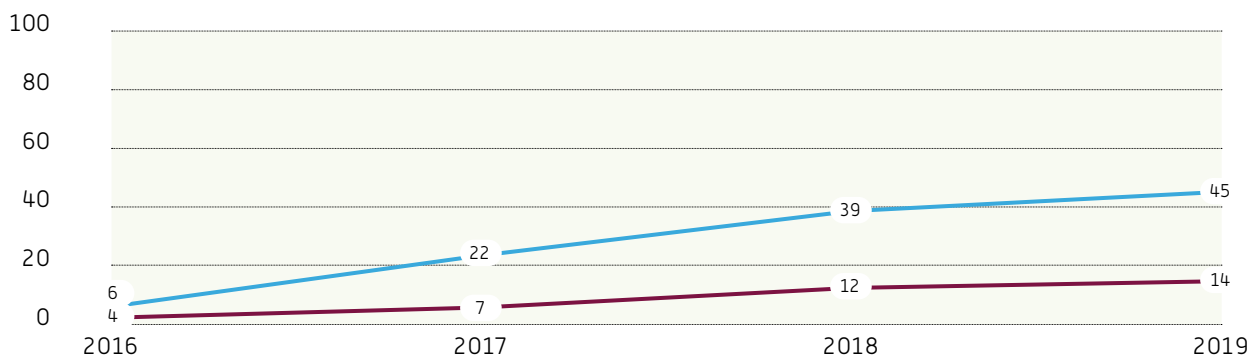
Wat is het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen?

Het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen richt zich op alle individuele scholen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Ondertekenaars voldoen voor de scholen die zij bedienen aan het niveau 'Zilver' of 'Goud' volgens de Richtlijnen Gezondere Kantines van het Voedingscentrum. In 2019 hadden 11 cateraars en 23 leveranciers, producenten en groothandels het akkoord ondertekend. De ambitie van iedere ondertekenaar is om in 2020 op 25% van de scholen die zij bedienen het niveau 'Goud' te hebben gerealiseerd.

Aantal scholen dat onder een akkoordpartij valt

Het aantal scholen (voortgezet en middelbaarberoepsonderwijs) dat onder een Akkoordpartij valt is gegroeid van 600 in 2016 naar 668 in 2019.

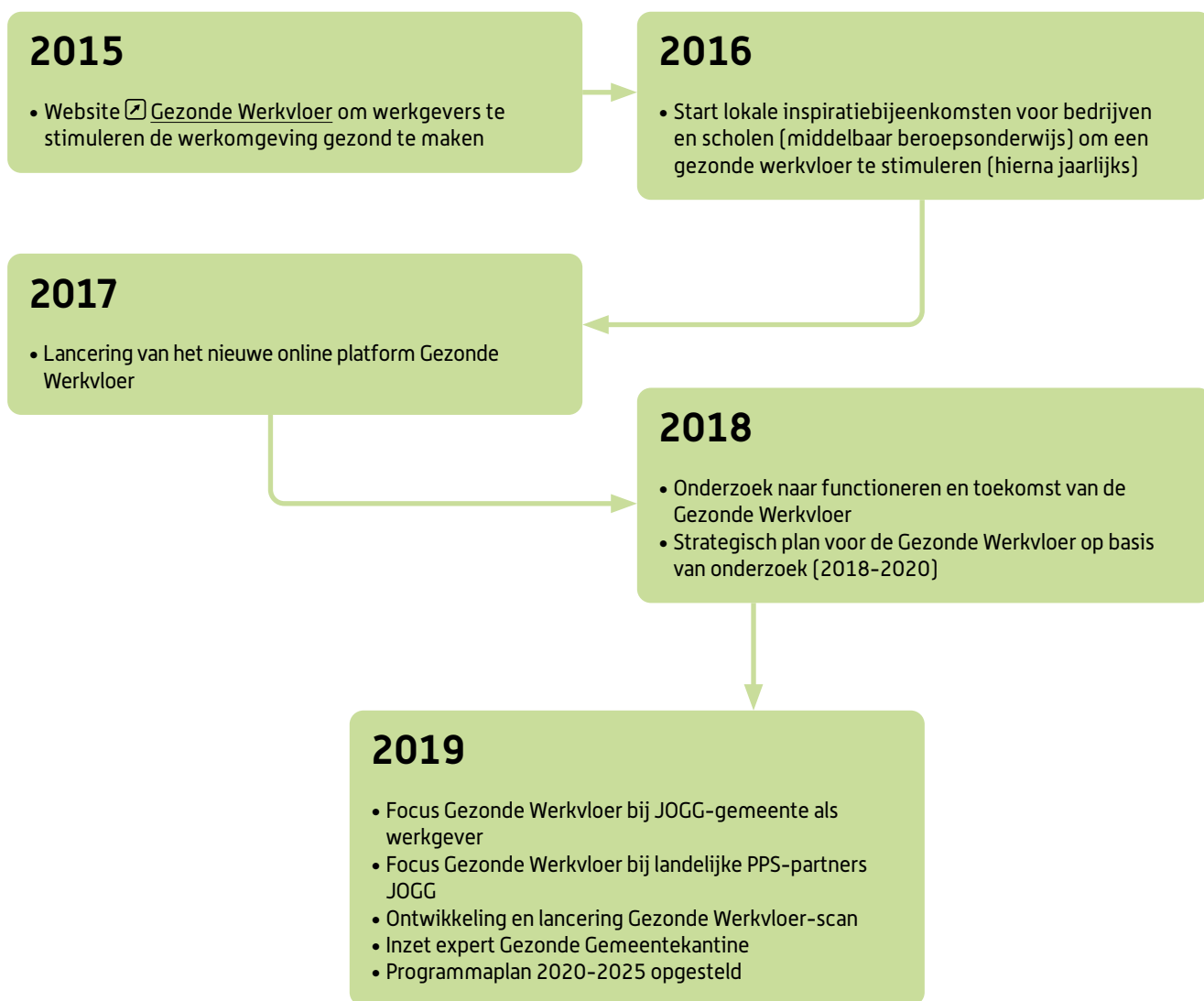
Percentage schoolvestigingen die aan niveau zilver of goud voldoen ten opzichte van alle scholen die onder akkoordpartij vallen en ten opzichte van totaal aantal scholen (voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs) (per 01-09-2019) (in procenten)

Scholen die worden bediend door akkoordpartijen / Totaal aantal scholen

Ontwikkelingen Werk

5. Communicatie

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van communicatie in 2015-2019

2015	2016	2017	2018	2019
<p>Het team communicatie is uitgebreid, waardoor zowel interne ondersteuning binnen de verschillende programma's /omgevingen als lokale ondersteuning in gemeenten is versterkt en vergroot</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering ></p>				
<p>De JOGG-wiki is sinds de lancering in 2015 steeds vernieuwd, uitgebreid en verder ontwikkeld</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering ></p>				
<p>NL Vitaal bijeenkomsten voor wethouders, beleidsmakers en bedrijfsleven zijn geïntensiveerd van één jaarlijkse landelijke bijeenkomst naar meerdere bijeenkomsten in verschillende regio's</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering ></p>				
<p>Het jaarlijkse evenement voor JOGG-professionals en partners om inspiratie, kennis en ervaringen te delen wordt door de jaren heen verder ontwikkeld</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering ></p>				
<p>Het aantal ambassadeurs dat JOGG inzet om betrokkenheid van partners en doelgroep te stimuleren en te inspireren, is gegroeid</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering ></p>				
<p>JOGG wordt door de jaren heen steeds vaker gevraagd om op landelijk niveau mee te praten, denken en debatteren over maatschappelijke onderwerpen gerelateerd aan gezonde leefstijl</p> <p>🕒 Ontwikkeling communicatie - Maatschappelijke discussie ></p>				
<p>🕒 Succesfactoren periode 2015-2019 Communicatie ></p> <p>🕒 Aandachtspunten periode 2015-2019 Communicatie ></p>				

Succesfactoren

periode 2015-2019 Communicatie

ⓘ Aandachtspunten periode 2015-2019

Aandachtspunten

periode 2015-2019 Communicatie

'Er is een verschil in zichtbaarheid in hoe we het op kantoor doen en wat we in het land doen. Landelijk zijn we steeds meer gaan samenwerken. Lokaal zie ik hele mooie dingen gebeuren en zit er energie. Maar of we overal zichtbaar zijn en de omgeving verandert, dan denk ik: nee.'

JOGG-medewerker

- **Gebrek aan expertise over communicatie bij JOGG-regisseurs**
- **Verkeerde keuzes in communicatie, waardoor reputatie geschaad werd, bijvoorbeeld bepaalde samenwerkingen of keuze voor inzet ambassadeur**
- **Capaciteitstekort in het begin van de periode**

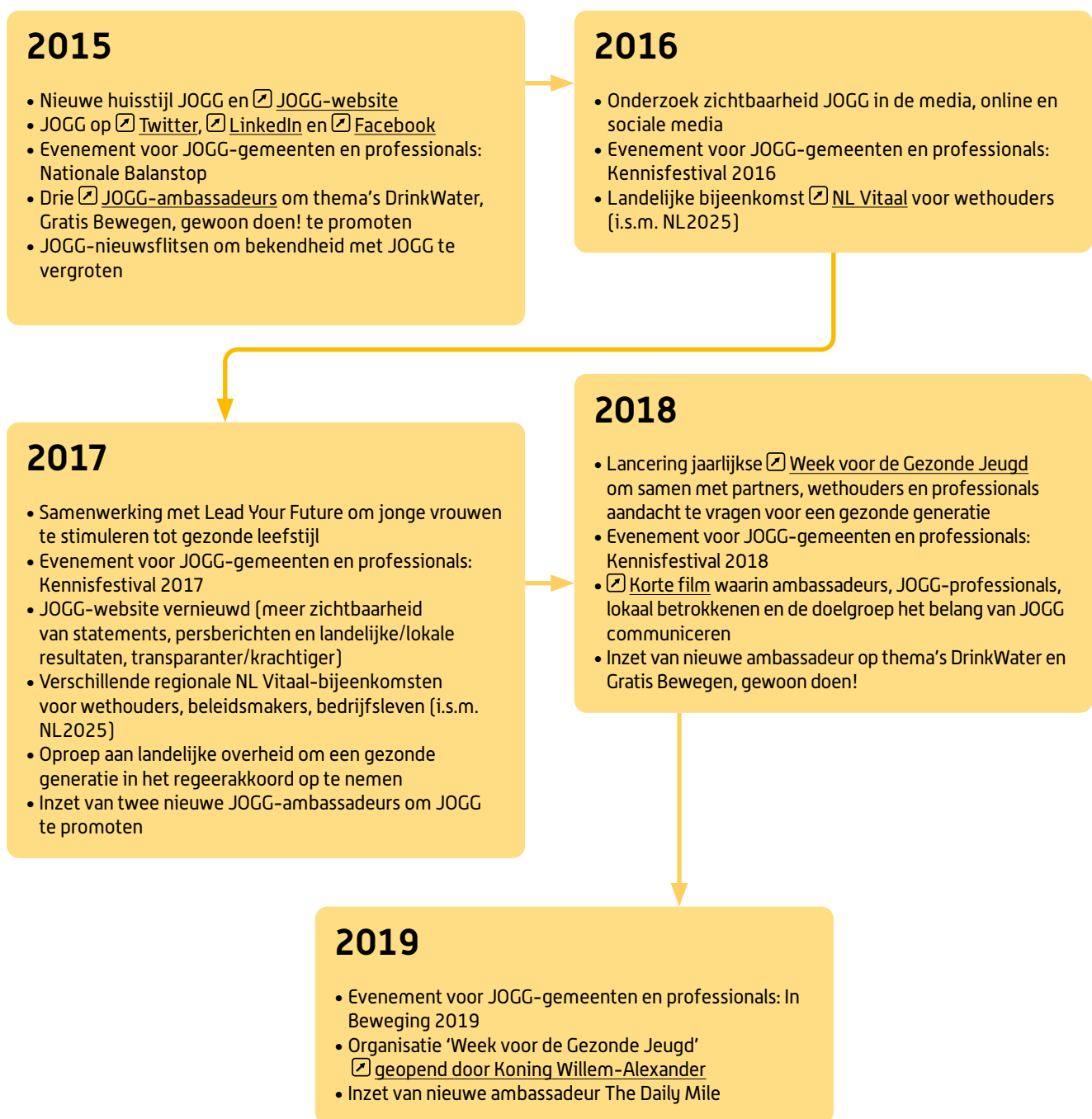
'Organisaties met slechte invloed kom je ook tegen in een omgeving, die heb je ook nodig. Dus we willen ook met hen in gesprek gaan. Maar moet de geldstroom ook via ons gaan? We hebben een bepaald publiek imago.'

JOGG-medewerker

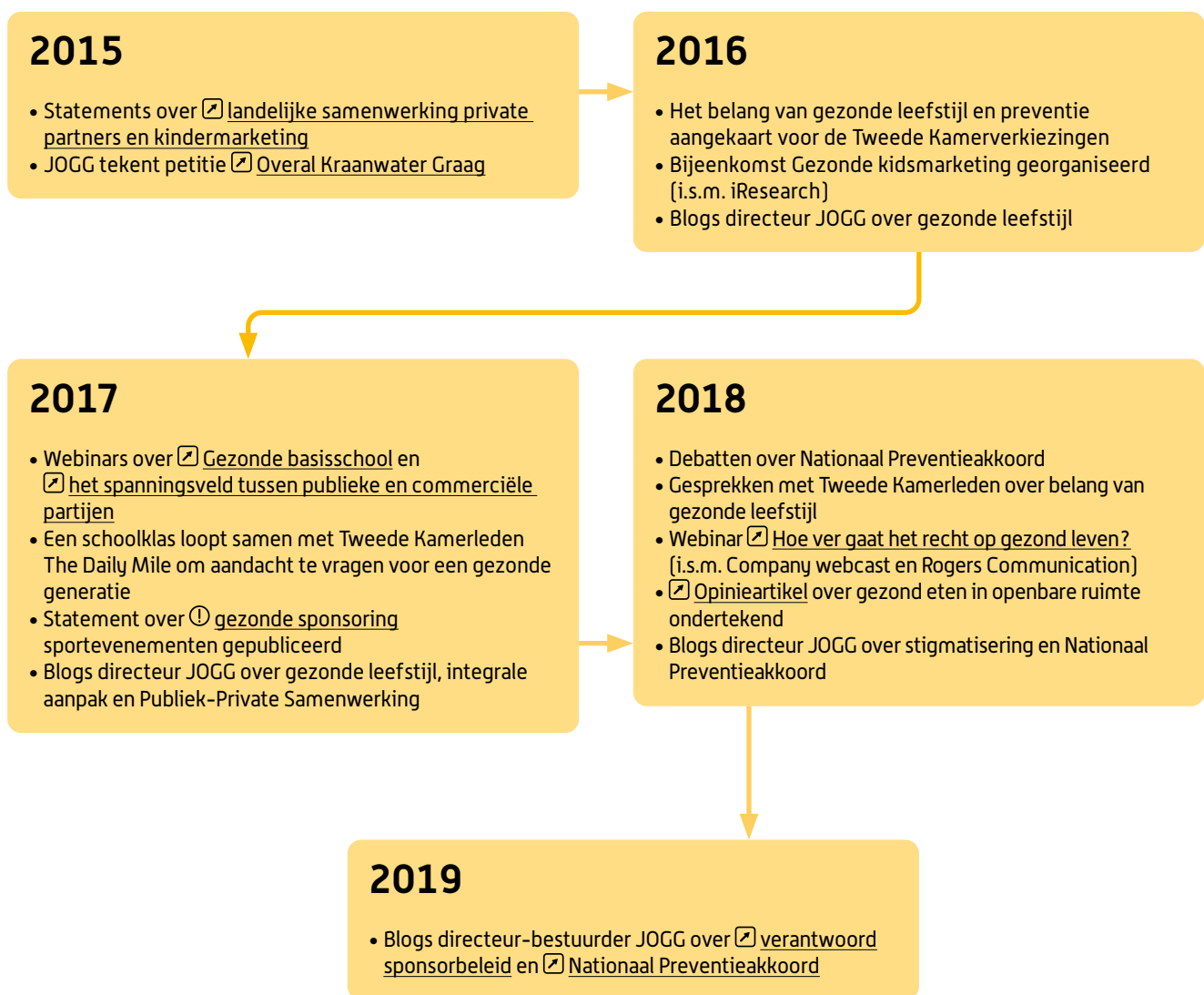

5

Ontwikkeling communicatie - JOGG-beweging en positionering

Ontwikkeling communicatie - Maatschappelijke discussie

6. Terugblik resultaten 2015-2019 en beschouwing

Beoordeling in welke mate de uitgangspunten en doelen van de periode 2015-2019 zijn behaald.

Uitgangspunten en werkwijze beschreven in

Ambitieakkoord 2015-2020

- behaald
- deels behaald
- niet behaald
- niet te bepalen

Het lokaal verbeteren, verbreden en verrijken van de succesvolle activiteiten van het Convenant Gezond Gewicht

Kwaliteit van de ondersteuning wordt verbeterd, de succesvolle activiteiten worden uitgebreid en de programma's worden structureel met elkaar verbonden, waardoor zij elkaar wederzijds verrijken

Focus op de jeugd en de volwassenen die hen omringen

Lokale ondersteuning en borging op wijkniveau in gemeenten waar het probleem van overgewicht het grootst is

Stimuleren betere sport-, beweeg- en speelfaciliteiten en een gezond voedingsaanbod

Betrekken en bundelen van publieke, private en maatschappelijke krachten

Het vroegtijdig signaleren en aanpakken van beginnend overgewicht bij jeugd door (zorg)professionals (aanvullend aan preventie)

Lokale, landelijke en internationale kennisdeling om de aanpak te verrijken

Werken aan de ontwikkeling van landelijke thema's om aandacht te vestigen op bewustwording en gedragsverandering

Ondersteuning van partijen die in de gemeenten actief zijn door middel van concreet advies, coaching, bijeenkomsten, communicatie en middelen op het gebied van voeding, sport en bewegen

Monitoring op het behalen van de gestelde doelstellingen

Monitoring op resultaten en het proces om op basis daarvan desgewenst bij te sturen

De doelstelling van het aantal JOGG-gemeenten is buitengewoon ambitieus (50% in 2020). Om resultaat te behalen moet de aanpak met name gericht worden op gemeenten waar de grootste winst te behalen is. In de periode 2015-2019 is niet specifiek ingezet op het betrekken van gemeenten en wijken waar het probleem van overgewicht het grootst is, maar zijn om de ambitie te behalen alle mogelijke gemeenten geïncludeerd.

In de periode 2015-2019 hebben JOGG-gemeenten met name ingezet op universele en selectieve preventie en zijn gemeenten aan de slag gegaan met het verbinden van preventie en zorg als voorwaarden voor het opzetten van een Ketenaanpak waarbij kinderen met overgewicht vroegtijdig worden gesignaleerd en passende ondersteuning en zorg krijgen (zorggerelateerde preventie). Vanaf 2020 worden JOGG-gemeenten gestimuleerd en ondersteund om in te zetten op de Ketenaanpak volgens het landelijk model Ketenaanpak (ondersteund door JOGG, RIVM, C4O/VU, NCJ, NJI).

Op basis van bestaande monitorgegevens kunnen op dit moment geen eenduidige uitspraken worden gedaan of deze doelstelling is behaald. Begin 2020 publiceert het RIVM een onderzoek naar het landelijk effect van de JOGG-aanpak op gezond gewicht bij kinderen. Daarnaast start in 2020 een onderzoekconsortium met een vierjarig wetenschappelijk verdiepend onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de JOGG-aanpak.

De JOGG-aanpak heeft in de periode 2015-2019 een potentieel bereik van ongeveer 1,2 miljoen kinderen en jongeren (tot en met 19 jaar). Dat wil zeggen dat de JOGG-aanpak in buurten wordt ingezet waar ten minste 1,2 miljoen kinderen en jongeren wonen. In hoeverre in deze JOGG-wijken daadwerkelijk sprake is van een gezondere omgeving met structureel aandacht voor gezonde leefstijl en gezond gewicht is niet bekend.

Doelstellingen in Ambitieakkoord 2015-2020

Wij werken aan een gezonde omgeving met structureel aandacht voor gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder, waarmee we tenminste 1 miljoen kinderen en jongeren bereiken

In 75 JOGG-gemeenten is een stijging te zien van het aantal kinderen en jongeren op gezond gewicht

Beschouwing

In de periode 2015-2019 is JOGG erin geslaagd om de thema's overgewicht en gezonde leefstijl onder de aandacht te brengen, te agenderen en partijen te enthousiasmeren om te werken aan een gezonde omgeving voor kinderen en jongeren. In de komende jaren is het belangrijk om te kijken in hoeverre de organisatie ook kan inspelen op of sturing kan geven aan (landelijke) regelgeving die effectief is om gezondheid van jeugd te bevorderen, zoals het verminderen van suiker in voedsel of het formuleren van regels voor kindermarketing (tevens ambities in het Nationaal Preventieakkoord).

Op landelijk niveau is een nieuwe visie en strategie ontwikkeld voor de samenwerking met partners. Er worden met partners werkafspraken gemaakt om duurzaam te werken aan de doelen van JOGG. Afspraken over werkdoelen zouden in de toekomst ook met JOGG-gemeenten gemaakt kunnen worden om de lokale aanpak te kunnen monitoren en waar nodig JOGG-gemeenten extra te ondersteunen of bij te sturen.

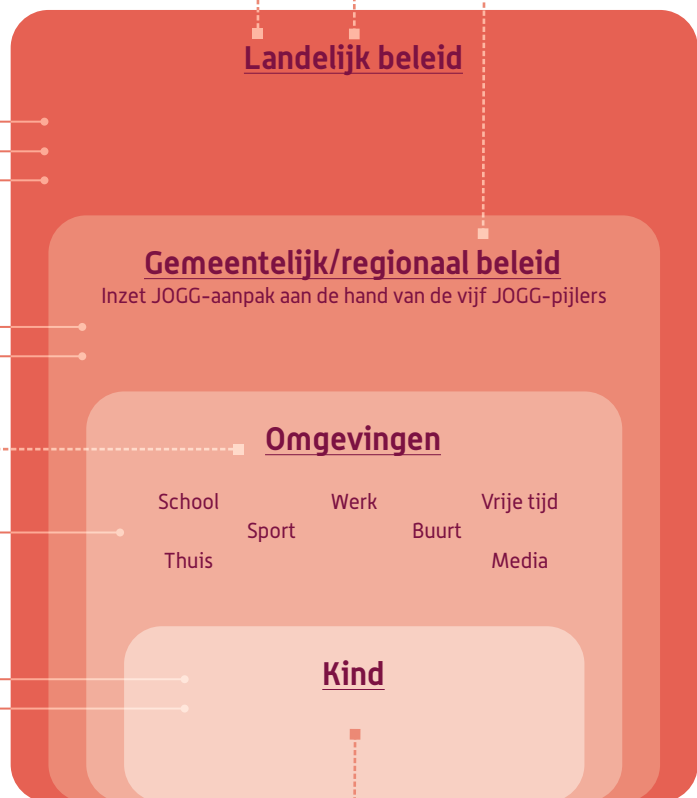
Werkwijze van JOGG landelijk

- Beïnvloeding nationaal beleid
- Publieksgerichte communicatie
- Samenwerking partners

- Ondersteuning lokaal integraal beleid
- Ondersteuning JOGG-teams

Ontwikkeling omgevingen

Ontwikkeling thema's
Ketenaanpak

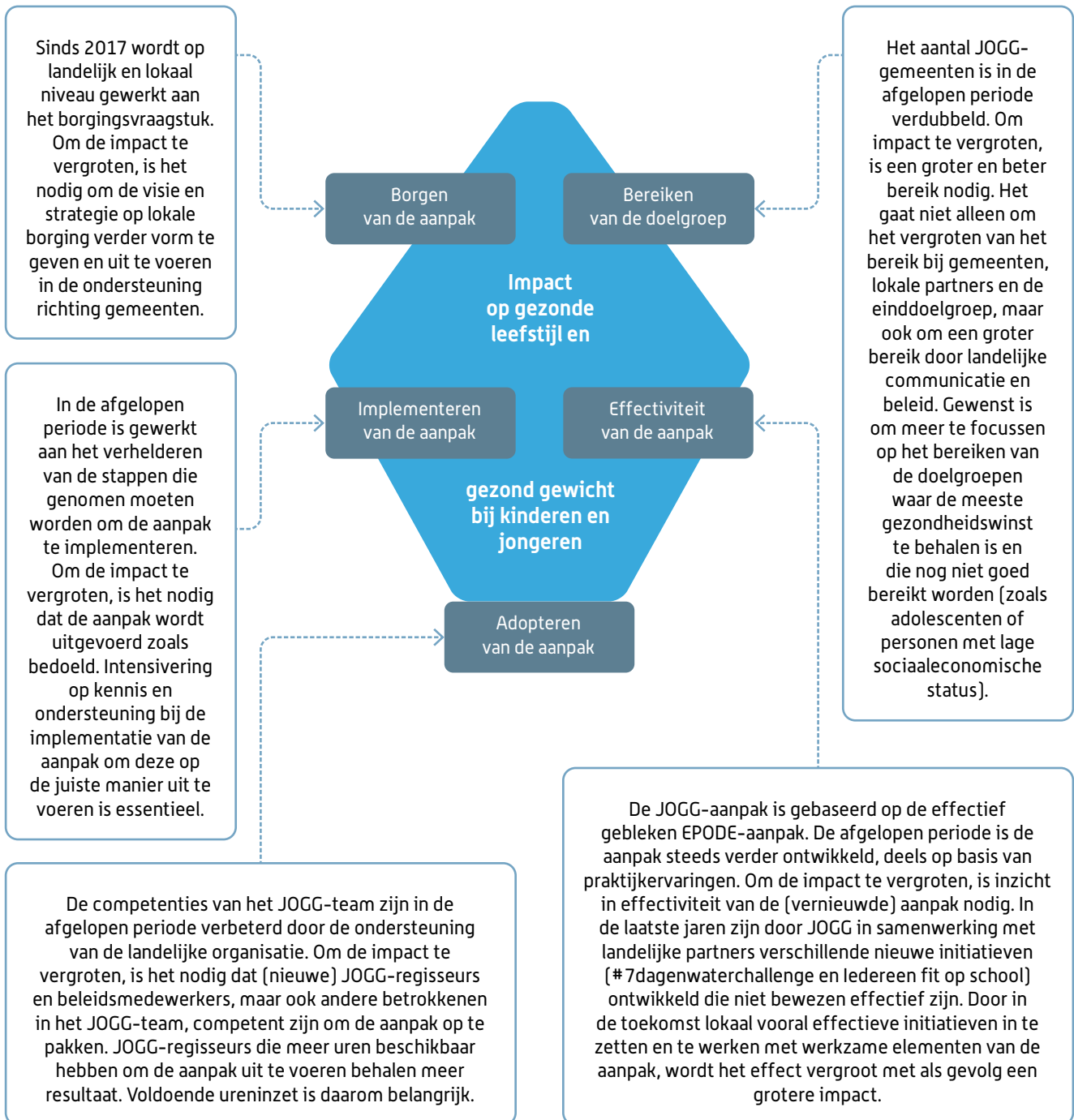
In de periode 2015-2019 heeft JOGG niet alleen sportverenigingen, scholen en bedrijven gestimuleerd, maar ook kinderdagverblijven, sportevenementen en dagattracties zijn succesvol gestimuleerd en ondersteund om aan de slag te gaan met het creëren van een gezonde omgeving en het bevorderen van een gezonde leefstijl. De aanpak is in deze periode verbreed naar de belangrijkste omgevingen. Intensief aan de slag gaan binnen deze belangrijke omgevingen, en niet verder verbreden van de omgevingen, is in de toekomst nodig zodat positieve ontwikkelingen lokaal nog zichtbaarder worden.

In de periode 2015-2019 is de focus van de aanpak verschoven van gezond gewicht naar het creëren van een gezonde (fysieke en sociale) omgeving. Het is bekend dat programma's die zich richten op alle niveaus van het sociaalecologisch model het effectiefst zijn. Aandacht voor het versterken van lokaal integraal beleid bij JOGG-gemeenten en veranderingen (van determinanten) van gedrag bij het individu is daarom in de toekomst, naast de focus op een gezonde omgeving, ook nodig.

De werkwijze van de landelijke JOGG-organisatie beschreven in het sociaalecologisch model (Bronfenbrenner, 1989)

Impact in de toekomst vergroten

Impact op gezondheid kan alleen worden behaald als de doelgroep wordt bereikt, de aanpak geadopteerd en op de juiste manier wordt geïmplementeerd, de aanpak effectief is en wordt geborgd (REAIM-model; Glasgow, 1999). Om impact op gezond gewicht en gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren te realiseren is een balans in alle vijf de elementen van belang. Door te blijven reflecteren op alle elementen, kan JOGG bijsturen en daarmee uiteindelijk de impact verder vergroten. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat op het ene element meer inzet moet worden gepleegd dan een ander element, om de balans te behouden. Hieronder staat beschreven hoe JOGG aan elk element kan werken om daarmee de impact in de toekomst te vergroten.

7. Bronnen

Tevredenheidsonderzoeken

- 2015** Bosman, A., & Vink, J. (2015). Onderzoek dienstverlening en ondersteuning JOGG-regisseurs door Jongeren Op Gezond Gewicht. Den Haag: Schuttelaar & Partners.
- 2016** Scholten, V., Reijgersberg, N., Breedveld, K. (2016). Onderzoek JOGG-aanpak 2016. Utrecht: Mulier Instituut
- 2017** Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M., Post, A. (2017). Tevredenheidsenquête diensten en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht. Utrecht: Mulier Instituut
- 2018** Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M. (2018). Tevredenheid over diensten en ondersteuning Jongeren Op Gezond Gewicht. Utrecht: Mulier Instituut
- 2019** Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M. (2019). Resultaten JOGG-barometer. Utrecht: Mulier Instituut

Overig

Registraties Jongeren Op Gezond Gewicht

Gezonde Schoolvignetten:

<https://mijngezondeschool.nl/zoektool>

Team:Fit verenigingen en certificaten: Team:Fit

De foto's in dit rapport zijn eigendom van JOGG

Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. *Annals of Child Development*, 6, 187-249.

Glasgow, R. E., Vogt, T. M., & Boles, S. M. (1999). Evaluating the public health impact of health promotion interventions: the RE-AIM framework. *American journal of public health*, 89(9), 1322-1327.

Onderzoeken voortgang JOGG-aanpak

- 2016** Scholten, V., Breedveld, K., Reijgersberg, N. (2017). Onderzoek voortgang JOGG-programma's 2016. Utrecht: Mulier Instituut
- 2017** Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M. (2018). Onderzoek voortgang JOGG-programma's 2017. Utrecht: Mulier Instituut
- 2018** Slot-Heijs, J.J., Collard, D.C.M. (2018). Evaluatie lokale uitvoering aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2018. Utrecht: Mulier Instituut
- 2019** Gutter, K., Slot-Heijs, J.J., Balk, L., Collard, D.C.M. (2019). JOGG-inventarisatie, inzet en activiteiten JOGG-gemeenten. Utrecht: Mulier Instituut

Monitoren Jongeren Op Gezond Gewicht

- 2015** Reijgersberg, N., Pulles, I., Breedveld, K., Hollander, E.L. de (2016). Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2015. Utrecht: Mulier Instituut
- 2016** Collard, D.C.M., Scholten, V., Reijgersberg, N., Breedveld, K. (2017). Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2016. Utrecht: Mulier Instituut
- 2017** Collard, D.C.M., Slot-Heijs, J.J., Dellas, V., Poel, H. van der (2018). Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2017. Utrecht: Mulier Instituut
- 2018** Collard, D.C.M., Slot-Heijs, J.J., Dellas, V., Singh, A.S. (2019). Monitor Jongeren Op Gezond Gewicht 2018. Utrecht: Mulier Instituut